

**Міністерство освіти і науки України
Чернівецький національний університет
імені Юрія Федьковича
Економічний факультет
Кафедра економічної теорії, менеджменту і адміністрування**

**ПУБЛІЧНЕ АДМІНІСТРУВАННЯ МОЛОДІЖНОЇ ПОЛІТИКИ В
УМОВАХ СУЧАСНОЇ УКРАЇНИ**

ДИПЛОМНА РОБОТА

Магістр - другий рівень вищої освіти

073 Менеджмент

(ОП «Менеджмент організацій і адміністрування»)

Виконала: студентка VI курсу, групи 673
денної форми навчання

Кійко Х.Р. _____

Науковий керівник: кандидат економічних
наук, доцент Сторощук Б.Д. _____

Рецензент: к.е.н., доц. _____

До захисту допущено:
Протокол засідання кафедри №
від « ____ » _____ 2021 р.
зав. кафедри проф. Галушка З.І.

Чернівці - 2021

ЗМІСТ

ВСТУП	3
РОЗДІЛ 1. ТЕОРЕТИКО-МЕТОДОЛОГІЧНІ ПЕРЕДУМОВИ ДОСЛІДЖЕННЯ ПУБЛІЧНОГО АДМІНІСТРУВАННЯ МОЛОДІЖНОЇ ПОЛІТИКИ....	7
1.1. Формування механізмів управління молодіжною політикою	7
1.2. Основні моделі реалізації молодіжної політики.....	11
1.3. Досвід формування та управління молодіжної політики країн ЄС	18
РОЗДІЛ 2. СТАН МОЛОДІЖНОЇ ПОЛІТИКИ В УКРАЇНІ ЯК ЗАСІБ АКТИВІЗАЦІЇ УЧАСТІ МОЛОДІ В ПУБЛІЧНОМУ АДМІНІСТРУВАННІ	35
2.1. Публічне адміністрування молодіжної політики в Україні: рівні та особливості реалізації управлінських функцій	35
2.2. Управління молодіжною політикою суб'єктами місцевого самоврядування в умовах децентралізації: сучасний стан та перспективи розвитку	43
РОЗДІЛ 3. НАПРЯМИ ПІДВИЩЕННЯ ЕФЕКТИВНОСТІ ПУБЛІЧНОГО АДМІНІСТРУВАННЯ МОЛОДІЖНОЇ ПОЛІТИКИ В УКРАЇНІ	55
3.1. Удосконалення діяльності суб'єктів місцевого самоврядування щодо публічного адміністрування молодіжної політики	55
3.2. Методи оновлення організаційно-управлінської діяльності органів публічного адміністрування та їх взаємодії з молоддю.....	64
ВИСНОВКИ	76
СПИСОК ВИКОРИСТАНИХ ДЖЕРЕЛ	81
ДОДАТКИ	105

ВСТУП

Актуальність дослідження. Сучасне формування національного статусу України, розвиток громадянського суспільства, інтеграція України до світового та європейського співтовариства створили сприятливі умови, які можуть ефективно використовувати потенціал молоді, її знання, вміння та навички для забезпечення сталого розвитку країни. Перспективи розвитку будь-якого суспільства тісно пов'язані з молоддю. Сучасна соціально-політична ситуація в Україні робить процес залучення молоді до вирішення проблем забезпечення стабільного національного, регіонального та місцевого розвитку надзвичайно серйозним.

Теоретичною основою магістерської роботи стали праці вітчизняних та зарубіжних учених у сфері публічного управління: Л. Приходченко, Ю. Шарова, І. Дегтярьової, Т. Пахомової, С. Саханенка, І. Парубчака, М. Іжі. Експерти з української філософії, соціології, педагогіки, права та інших галузей вивчали питання молодіжної політики. Зокрема, праці юристів Д. Андрєєва, О. Німко; історика Є. Бородіна, політологів К. Захаренка, М. Перепелиці та С. Цибіна. Фахівці в галузі державного управління та менеджменту розглядали різні теоретичні аспекти реалізації молодіжної політики та питання державного управління: Р. Сторожук, О. Штанська, О. Кулініч, А. Васильєв, В. Шарий, К. Плоский, О. Кулик, А. Баранова, Т. Тарасенко, В. Омельчук, Л. Кривачук, О. Амосов, Н. Метьюлкіна, Г. Коваль, О. Лиска, М. Канавець, Ю. Куц, М. Головатий.

Незважаючи на велику кількість дослідження державної молодіжної політики, напрямки підвищення ефективності її менеджменту досі недостатньо вивчені. Важливість та роль молоді у державному управлінні та демократичних змінах вимагає більш детального розгляду участі цієї групи людей у підготовці, прийнятті, реалізації управлінських рішень та менеджменту. Необхідно визначити ефективність цільових молодіжних

програм та вдосконалити організацію та реалізацію молодіжної політики місцевими органами влади в Україні.

Мета дипломної роботи – дослідження теоретичних шляхів вдосконалення публічного адміністрування молодіжної політики в Україні та обґрунтування напрямків підвищення її ефективності на сучасному етапі розвитку.

Виходячи з мети потрібно виділити такі **завдання** дипломної роботи:

- проаналізувати основи наукових розробок, нормативної бази та інституційної підтримки формування механізмів управління молодіжною політикою;
- узагальнити основні моделі реалізації молодіжної політики;
- оцінити досвід іноземних країн у реалізації молодіжної політики та запропонувати шляхи його адаптації у діяльності українського місцевого самоврядування;
- вивчити механізми та засоби реалізації молодіжної політики в Україні в контексті децентралізації;
- з'ясувати ефективність публічного адміністрування молодіжного середовища після Революції гідності;
- узагальнити основні напрямки реалізації молодіжної політики в соціальному розвитку України та запропонувати шляхи її вдосконалення;
- обґрунтувати шляхи вдосконалення організації публічного адміністрування молодіжної політики;
- визначити напрями удосконалення діяльності суб'єктів місцевого самоврядування щодо публічного адміністрування молодіжної політики;
- виявити методи оновлення організаційно-управлінської діяльності органів публічного адміністрування та їх взаємодії з молоддю.

Об'єкт дослідження – механізм публічного адміністрування молодіжної політики.

Предмет дослідження – напрямки підвищення ефективності участі молоді в публічному адмініструванні щодо реалізації молодіжної політики в Україні та адміністрування цих процесів.

Інформаційна база дослідження – законодавчі і нормативні документи Верховної ради, Президента та Кабінету Міністрів України, економіко-соціальні та аналітичні огляди досліджуваної проблеми, нормативні документи та статистичні дані обласного Управління статистики Чернівецької області, наукові публікації з проблем менеджменту, розвитку та діяльності молодіжної політики в Україні, Інтернет-ресурси.

Практичне значення дослідження полягає у розробці рекомендацій щодо можливостей участі молоді в публічному управлінні щодо реалізації молодіжної політики в Україні та менеджмент цих процесів, застосування в удосконаленні діяльності суб'єктів місцевого самоврядування щодо реалізації молодіжної політики; результати дослідження можуть бути корисними для подальших наукових дослідження з даної проблематики.

В процесі дослідження теми використовувались такі основні **методи дослідження**: загальнонаукові методи аналізу, синтезу, індукції та дедукції, деякі елементи системного, структурно-функціонального та порівняльного аналізу.

Структура роботи складається зі вступу, трьох розділів, висновків, списку використаних джерел, додатків. Повний обсяг роботи становить 105 сторінок. Основний її зміст викладено на 80 сторінках друкованого тексту. Робота містить 5 таблиць, 9 рисунків, чотири додатки, список використаних джерел містить 144 найменування.

У першому розділі “Теоретико-методологічні передумови дослідження публічного адміністрування молодіжної політики” узагальнюються концептуальні підходи формування наукових методів та управління молодіжною політикою; визначено роль світових моделей молодіжної

політики як інструмента реалізації та адміністрування молодіжної політики; обґрунтовано методи, інструменти та механізми управління молодіжною політикою в країнах ЄС.

У другому розділі “стан молодіжної політики в Україні як засіб активізації участі молоді в публічному адмініструванні” охарактеризовано рівень управління молодіжною політикою в Україні та в Чернівецькій області зокрема; здійснено оцінку підходів до управління молодіжною політикою на національному, регіональному та місцевому рівні; визначено ефективність методів, інструментів та перспективи розвитку молодіжною політикою суб’єктами місцевого самоврядування та менеджмент цих процесів.

У третьому розділі “Напрями підвищення ефективності публічного адміністрування молодіжної політики в Україні” визначено можливості імплементації та удосконалення діяльності суб’єктів місцевого самоврядування щодо управління молодіжною політикою; показано методи оновлення організаційно-управлінської діяльності органів публічного управління та їх взаємодії з молоддю як важливий підхід до управління регіональним розвитком в умовах децентралізації.

РОЗДІЛ 1

ТЕОРЕТИКО-МЕТОДОЛОГІЧНІ ПЕРЕДУМОВИ ДОСЛІДЖЕННЯ ПУБЛІЧНОГО АДМІНІСТРУВАННЯ МОЛОДІЖНОЇ ПОЛІТИКИ

1.1. Формування механізмів управління молодіжною політикою

Основним ресурсом сучасного суспільства є молодь. Як найбільш активна та творча ланка в суспільстві, молоді люди генерують великий потенціал для подальшого розвитку країни, в якій вони живуть. Молодь є однією з головних рушійних сил сталого розвитку, соціальних перетворень, економічного зростання та інновацій.

За даними ООН, молодь становить близько 20% світового населення, а понад 80% молодих людей проживає в країнах, що розвиваються, до яких належить і Україна. Очікується, що до 2025 року цей показник зросте до 89% [243, с. 10]. В Україні особи, яких можна віднести до категорії молодих людей, становлять близько третини всього населення, але чверть молоді шукає роботу за кордоном, і кожен двадцятирічний – хоче постійно проживати за кордоном [198, с. 86].

Молодіжна політика своїм корінням сягає глибини віків. Деякі дослідники вважають, що найновіша історія конкретних заходів, сформульованих і прийнятих державою, стандартизуватиме умови для досягнення молодими людьми статусу "дорослого" та порядок їх визнання та сприятиме їх поступовому вступу в самостійне життя, розвивалася ще у Британії в XVI ст. Іншим прикладом зусиль держави щодо регулювання відносин з підростаючим поколінням є історія німецького права, особливо поява у Пруссії в 1839 р., так званого положення про працю молодих робітників заводу.

Однак слід зазначити про складність поняття «молодіжна політика» (далі - МП), що являє собою «цілісну політико-правову й організаційно-управлінську систему, що має відповідне ресурсне забезпечення, у т.ч.

професійно підготовленими кадрами задля практичної реалізації прав, свобод і потреб молоді – стало можливим лише у 60 – 70 роки ХХ сторіччя. Саме в цей період у більшості західних країн МП почала виділятись у самостійний напрям діяльності держави. Це відбувалося під впливом економічної кризи, що негативно впливало на такі традиційні суспільні інститути соціалізації молодого покоління, як сім'я, школа, зайнятість» [47, с. 303].

Необхідність державного втручання для вирішення проблем молоді призвела до формування наприкінці 1980-х - на початку 1990-х років років ХХ ст., відповідно до правових та інституційних рамок, ДМП (державної молодіжної політики) інтегрованої в багатьох країнах Заходу. Також сформовано структурний департамент, реалізовано низку завдань молодіжної політики.

Досягнення вченого І. Іллінського тісно пов'язані з Україною сьогодні, тобто концептуальна ідея ключової ролі молоді у забезпеченні національної безпеки, як зв'язок сьогодення та майбутнього [43]. Дійсно, враховуючи, що чверть молодих людей шукає роботу за кордоном, а 5% молоді залишають країну, не усвідомлюючи своїх перспектив для самореалізації, відсутність чіткої молодіжної політики є головним викликом національній безпеці країни.

На рис. 1.1 схематично зображено механізм взаємодії суспільства та молоді. Дослідження тематики, пов'язаною з молодіжною проблематикою, ускладнюються з причин різного трактування термінів «діти», «неповнолітні», «підлітки», «малолітні». Українська класифікація дітей та молоді за віком визначається на законодавчому рівні. У статті 6. п. 2 Сімейного кодексу України передбачено, що малолітньою є діти віком до 14 років, а неповнолітніми - діти віком від 14 до 18 років [183]. До складу вікової групи «молодь» в Україні входять особи віком 14 – 35 років.

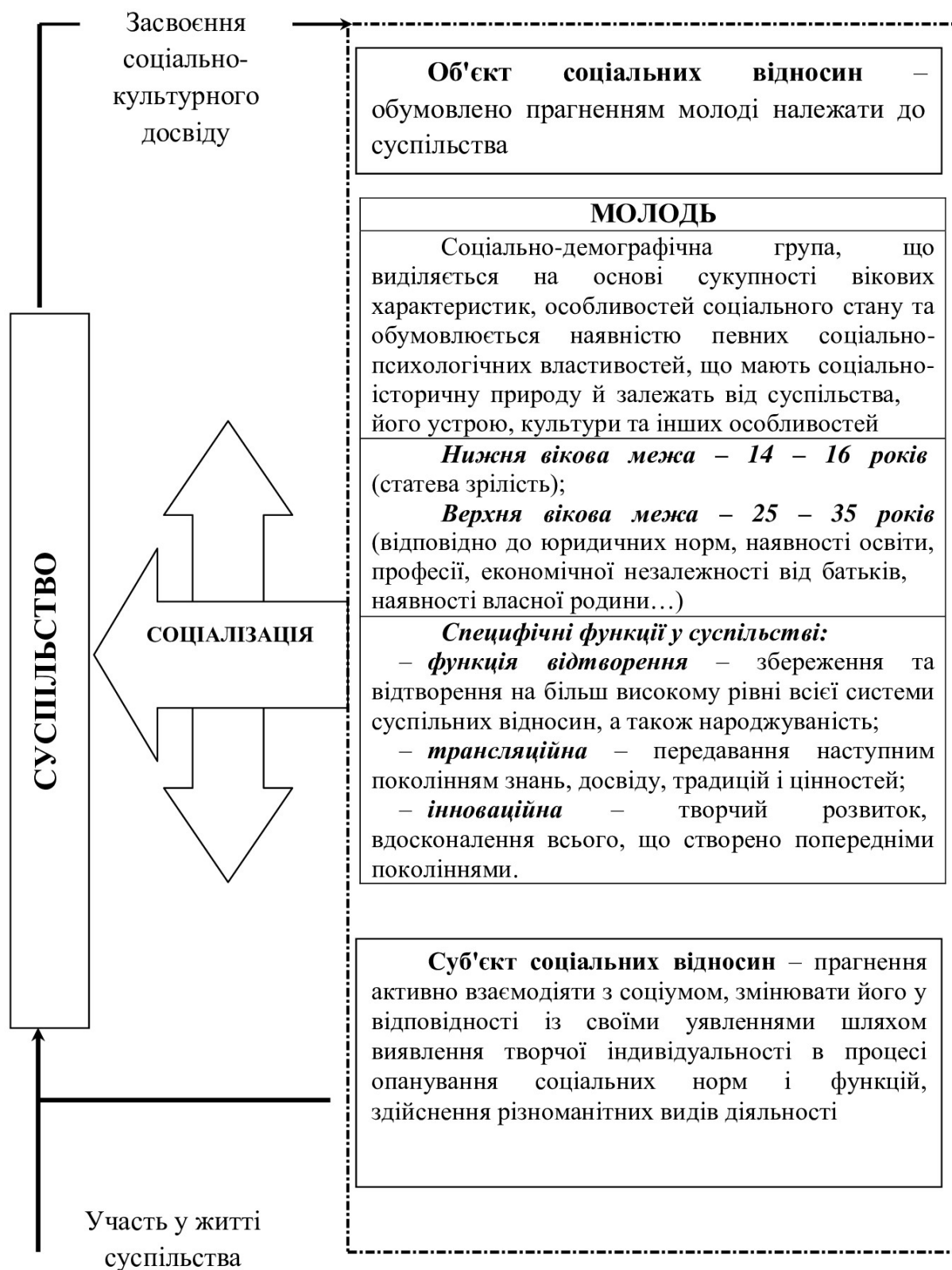

Рис. 1.1 Механізм взаємодії суспільства і молоді шляхом її соціалізації. Джерело: [88, с. 313]

В наукових працях І. Ільїнського чітко є поділ на два типи молодіжної політики: державна та суспільна. «Власне державна політика – це діяльність спеціально уповноважених органів держави, що спрямована на вирішення наявних проблем молоді, її соціалізацію та включення до соціально-політичного життя суспільства, тоді як суспільною молодіжною політикою автор вважав сукупність наявних ідей та поглядів щодо молоді, її ролі у розвитку, що реалізовувалися у практичних впливах формальних та неформальних структур громадянського суспільства задля забезпечення сталого розвитку» [43, с.347].

Варто зазначити, що ця різниця є умовною, оскільки може не існувати чіткого поділу цієї політики. Однак управління державною молодіжною політикою та менеджмент їх процесів набагато поступається державі не лише на основі формальних норм, а й неформальних інституцій, стереотипів та морально-духовних основ, що формувалися протягом століть.

Ці дві ці концепції можна назвати публічною молодіжною політикою, але вона також не може повною мірою відображати складність формального та неформального соціального впливу. Предметом мого дослідження є участі молоді в публічному управлінні та менеджмент цих процесів, тому важко оцінити вплив державної молодіжної політики як фактора, що забезпечує взаємозв'язок між поколіннями та додаткові ресурси для успішної реалізації молодіжної політики.

Тому необхідно розмежовувати поняття «суспільна молодіжна політика», «молодіжна політика», «публічна молодіжна політика», «державна молодіжна політика».

На мою думку, недоречно ототожнювати поняття "молодіжна політика" з поняттям "державна молодіжна політика", оскільки молодіжна політика не обмежується лише національною діяльністю, особливо в процесі децентралізації. Фактично, основний орган молодіжної політики включає країни, які стикаються з уповноваженими установами, органами місцевого самоврядування, політичними партіями, громадськими організаціями та

асоціаціями, профспілками та соціальними інститутами, що здійснюють менеджмент в науці, освіті, культурі та інших організаційних структурах [33].

Тема формування та менеджменту молодіжної політики полягає в тому, що ту чи іншу її частину можна віднести відповідно до державної, публічної, суспільної молодіжної політики.

1.2. Основні моделі реалізації молодіжної політики

Фактичне здійснення молодіжної політики в конкретній країні залежить від багатьох складових суспільства, особливо від політичної системи та пов'язаної з нею економіко-соціальної політики. На основі практичного досвіду реалізації молодіжної політики у світі це призвело до формування великої кількості теоретичних моделей побудови. Вчені узагальнили багато загальних, унікальних характеристик та спростили їх до відповідних класифікацій. Найбільш поширеною є різниця між неоконсервативною моделлю та соціал-демократичною.

Характеристика неоконсервативної моделі полягає в тому, що органи державної влади спочатку звертають увагу на соціально незахищені групи та так звані «неблагонадійні» групи молоді. Характеризується дуже активним втручанням держави у відносини суспільства та молоді. Але тут молодим людям відводиться роль користувачів послуг, а не активних учасників процесу. Насправді сфера відповідальності країни дуже обмежена, і вжито заходів для підтримки соціально незахищених категорій молоді. «Для цієї моделі є характерним жорсткий контроль над порядком витрачання коштів і одержуваної допомоги. Таким чином, державою регулюються лише окремі аспекти соціального становища цього соціального прошарку. Типовими представниками такої моделі молодіжної політики є США та Італія. Пріоритетними завданнями молодіжної політики за такої моделі є задоволення нагальних соціальних потреб молоді» [223, с. 37].

«Яскравим прикладом такої моделі є політика США, так, у прийнятій в 1980 р. Президентській ініціативі про освіту і працевлаштування молоді було висунуто завдання розширення можливостей працевлаштування молодих людей, які найперше цього потребують. З метою надання соціальної допомоги молоді у США була створена мережа соціальних агентств» [102, с. 17]. Також створений спеціальний комплексний центр для надання різноманітних послуг. Очевидним прикладом є створення Центру альтернатив для молоді «Door» («Двері») в 1972 році. Центр фінансується державою для надання молоді послуг, що передбачені комплексним планом охорони здоров'я; пов'язаних з роботою, доглядом за дітьми, освітою та юридичні питання; консультації зі спорту, мистецтва тощо. Однак молоді люди самі не беруть участі у роботі таких національних установ. Тому модель молодіжної політики США передбачає державний контроль за процесом вирішення проблем молоді на дуже обмеженому рівні.

Друга модель - соціал-демократична (у більшості європейських країн: Австрія, Німеччина, Португалія, Фінляндія, Швеція) - у цій моделі держава відповідає за вирішення майже всіх проблем молоді в соціально-економічній, культурній, духовній сферах та у сфері молодіжного руху. Характеристикою цієї моделі є визнання відповідальності держави за інтеграцію молоді у суспільство та перехід від допомоги певним категоріям до підтримки всієї молоді. У цій версії розроблено та впроваджено соціальні програми для всіх типів молоді [102, с. 32]. Модель базується на ключовій ролі держави та структур громадянського суспільства у сфері молодіжної політики, а також відповідного менеджменту цих процесів. Країнами, які можуть бути використані як приклади загальних напрямків, цілей та пріоритетів молодіжної політики є Великобританія та Швеція, де місцеві органи влади та громадські організації є головними суб'єктами реалізації цієї політики. Ця модель характеризується активною взаємодією держави та молодіжних організацій, соціальних груп та широким представництвом молоді в державних органах, відповідальних за благополуччя молоді [11; 88].

За соціально-економічними та психологічними характеристиками українців можна вважати, що неконсервативна модель молодіжної політики не є органічною і не може адаптуватися до внутрішніх умов, тому її не можна застосовувати в Україні. Щодо державної соціал-демократичної моделі підтримки молоді, вона може бути найбільш сприятливою для впровадження та менеджменту молодіжних інновацій в Україні як джерела соціальних та культурних перетворень. «Ця класифікація моделей молодіжної політики є далеко не єдиною, актуальною також є класифікація моделей за країнами-форматорами, за якою виділяють шведську, американську та німецьку моделі [238].

Класифікуючи європейські моделі молодіжної політики, варто звертати увагу «на відмінності між ними, тому відповідно до стандартів динаміки змін молодіжної політики виділяють:

- динамічну моделі (Великобританія, Данія, країни Середземномор'я);
- статичну модель (країни Північної Європи).» [238]

Також існують великі відмінності між країнами у поділі молодіжної політики на окрему сферу політики або інтеграції її у суміжні галузі. Детальніше розглянемо відмінності в молодіжній політиці в європейських країнах у розділі 1.2.

Проблеми молодіжної політики та механізми їх вирішення є актуальними в усьому світі. «У 1995 році держави-члени ООН прийняли Всесвітню програму дій, що стосується молоді (далі – ВПДМ), яка була офіційно оновлена в 2007 році». [238] ВПДМ - це перший глобальний план щодо формування ефективної національної молодіжної політики та практичних принципів управління, дій та міжнародної підтримки для покращення ситуації. ВПДМ визначив 15 пріоритетних цілей, а саме: здоров'я; освіта; зайнятість; навколишнє середовище; голод і злидні; наркоманія; злочинність серед неповнолітніх; дівчата і молоді жінки; організація дозвілля; глобалізація; повна й ефективна участь молоді в житті суспільства і в процесі прийняття рішень; ВІЛ / СНІД; інформаційно-

комунікаційні технології; збройні конфлікти [238]. Виходячи з цих напрямків і завдань молодь постає як особлива соціальна та демографічна група, тому робиться акцент на питаннях, які мають безпосереднє відношення до розвитку молоді.

Важливу роль у класифікації публічного адміністрування молодіжної політики відіграє оцінка загальних масштабів державного втручання в дану сферу (Таблиця 1.1.)

Таблиця 1.1

Світові моделі молодіжної політики

Моделі	Суть	Особливості
Максимальна	Значне втручання у відносини молоді та суспільства	Базується на соціальній роботі громади, а також спеціально створених установах з правами координації та безпосереднього управління в конкретних сферах. Вплив держави на вирішення проблем молоді в основному створюється за рахунок фінансування та інших заходів, спрямованих на створення умов для нормального розвитку кожної молодої людини, включаючи створення державних чи державно-фінансових, спеціалізованих установ і фінансову підтримку молодіжних організацій [121, с. 58].
Мінімальна	Обмежена участь держави в житті молоді і вирішення незначної частини наявних проблем.	Зводиться до захисту прав та вжиття заходів стосовно соціально незахищених і уразливих категорій молоді. Водночас розглядаються лише деякі невідкладні аспекти, що стосуються цього типу проблем населення.

Збалансована	Баланс державної і громадської участі	Базується на поєднанні соціал-демократичних (активна політика щодо забезпечення основних прав, збереження соціального виміру, робота з правопорушеннями, захист та розвиток соціальних здобутків) та ліберальних принципів.
--------------	---------------------------------------	---

Джерело: складено автором

Підсумовуючи світові практики та концептуальні конструкції, сформовані світовими вченими, слід підкреслити, що багато українських фахівців вивчали питання молодіжної політики, особливо в розрізі державного управління, філософії, педагогіки, економіки, політики та права.

Численні статті українських дослідників присвячені теоретичним аспектам проблем молоді, молодіжної політики та різній діяльності державного управління.

Підсумовуючи аналіз досягнень українських науковців у молодіжній політиці, можна помітити, що, незважаючи на велику кількість досліджень у цій галузі, все ще існують деякі невирішені проблеми, особливо у впровадженні європейського законодавства про молодіжну політику в Україні, а саме: на якій концептуальній основі повинна базуватися сучасна українська молодіжна політика та як включити її в європейський адміністративний простір.

Недосконалістю національного законодавства є те, що в державних законах та нормативних актах існують визначення, що стосуються одного предмета, але відмінності між ними дуже очевидні, що видно зі статистичних прикладів. Тому при розрахунку показників, які повинні характеризувати демографічний статус України, особливо розподіл постійного населення, Державний комітет статистики України розрахує відсоток від загальної кількості населення вікової групи «молоді» від 0 до 14 років (приблизно

15%). Молодь у віковій групі від 14 до 35 років автоматично включається до "дорослого" населення.

Розбіжності у різних нормативно-правових актах України щодо визначення чітких вікових меж та спрощення відповідного термінологічного апарату видно з прикладів офіційних статистичних показників, які характеризують розподіл постійного населення у віці 0-14 років за основними віковими групами, як показано в Таблиці 1.2.

Таблиця 1.2

Розподіл постійного населення у віці 0-14 років за основними віковими групами (осіб), на початок року

Роки	Міські поселення та сільська місцевість разом, тис.осіб			в тому числі					
				міські поселення			сільська місцевість		
	обидв і статі	чол.	жін.	обидв і статі	чол.	жін.	обидв і статі	чол.	жін.
2014	6710,7	3453,7	3257,0	4401,8	2267,9	2133,9	2308,9	1185,8	1123,1
2015	6449,1	3319,6	3129,5	4252,3	2190,8	2061,5	2196,8	1128,8	1068,0
2016	6494,3	3343,8	3105,5	4297,3	2214,1	2083,2	2196,9	1129,6	1067,3
2017	6535,5	3365,5	3169,9	4327,8	2230,0	2097,8	2207,7	1135,5	1072,2
2018	6530,5	3362,6	3167,8	4327,7	2229,7	2098,0	2202,8	1132,9	1069,8
2019	6531,5	3359,1	3165,4	4325,1	2227,7	2097,4	2201,4	1131,6	1068,8
2020	6532,7	3360,3	3168,6	4327,5	2228,1	2098,2	2202,5	1133,5	1070,1

Джерело: [26]

Таким чином, статистична інформація, наведена в цій таблиці, може бути використана для опису категорії "діти" і не відображає інформації про "молодь". Тому статистичні органи враховують цю вікову групу (молодь)

разом з іншими віковими групами, що ускладнює роботу індивідуальних опитувань молоді. Хоча метод UNICEF передбачає збір та обробку статистичних даних для категорії молоді (віком від 15 до 24 років), проте найбільша кількість показників припадає на вікову групу від 15 до 19 років [242].

За статистичними даними у 2011 р. частка молоді у загальній кількості постійного населення України становила приблизно 14,3 млн. (31% населення). Станом на 2018 р. ця кількість зменшилася до 12,7 млн., Що робить її найбільш активною групою населення. У той же час цільова група ділиться за віком і представляє таку структуру в загальній чисельності населення України:

- молоді люди від 15 до 19 років – 6,7%;
- особи віком від 20 до 24 – 8,3%;
- від 25 до 29 – 7,8%
- від 30 до 34 – 7,3%.

Окремо слід враховувати кількість дітей. Отже, 2,3 млн. осіб – це діти у віці від 10 до 14 років (5 % населення); 1,9 млн. осіб – діти від 5 до 9 років (4,2% населення) [235].

Молодь завжди була і залишається найбільш активною та соціально мобільною групою населення. Вона може не тільки впроваджувати інновації у встановлений суспільний лад та забезпечувати зростання населення, але також може ефективно використовувати сучасні інновації, включаючи інформаційні та комунікаційні технології, які суттєво впливають на конкурентоспроможність будь -якої країни.

Роль та місце молоді в суспільстві багато в чому визначається державою та шляхом формулювання молодіжної політики. На практиці, вибір концепцій молодіжної політики має узгоджуватися з розумінням протилежних цілей сімейної та молодіжної політики, а також слід встановлювати баланс між ставленням до молоді. Адже, з одного боку, молодь як соціально незахищена група потребує посилення соціальної

опіки та захисту, проте з іншого боку – вона є основним ресурсом суспільного розвитку та об'єктом інвестиційної політики. Відповідно до суспільних поглядів, на становище та роль молоді у вирішенні існуючих та можливих проблем, держава сформувала концептуальний арсенал молодіжної політики, де фахівці, громадськість, наукові колективи, експерти та окремі вчені, які вивчають проблеми молоді, мають відігравати провідну роль. Таким чином, постає проблема визначення сутності молодіжної політики, аналізу існуючих наукових методів її формування та реалізації.

1.3. Досвід формування та управління молодіжної політики країн ЄС

Курс європейської інтеграції країни зосереджений на детальному вивченні досвіду європейських країн з метою пошуку можливостей щодо подальшого розвитку молодіжної політики. На підставі аналізу моделей молодіжної політики у світі (включаючи Європу) слід зазначити, що дуже важко віднести вітчизняну модель до якоїсь із них, з огляду на особливості країни, конкретну ситуацію впровадження та поточну динаміку трансформації.

За результатами дослідження А. Соколова, Рада Європи приділяла особливу увагу формуванню європейської юнацької самосвідомості під час формування молодіжної політики, що було пов'язано з розширенням можливостей освіти, культури та духовного розвитку. Важливою особливістю європейської молодіжної політики є те, що, за даними європейських інститутів, молодь у країнах-членах ЄС є «більшими європейцями», ніж попередні покоління. Як і в європейських країнах, діяльність молодих людей супроводжується автономністю їхнього розвитку думки та вираження, тому вони можуть стати головною рушійною силою на новому етапі інтеграції. «Тому молодіжна політика повинна пропагувати

доступ до соціальної автономності і допомагати молодим бути автономними, надійними, креативними, відповідальними за інших» [186].

Таким чином, умовно МП європейських країн можна поділити на динамічну (Великобританія, Данія, країни Середземномор'я) та статичну (країни Північної Європи). Насправді, динамічна модель є більш актуальною для України, оскільки може забезпечити активну трансформацію МП відповідно до мінливих потреб молодих людей, тоді як статична модель має найменший вплив на цільову групу населення і є сталою. З точки зору участі представників молодіжного сектору, методів координації молодіжної політики, особливостей молодіжного законодавства, то розвинені країни Європи можна поділити на три категорії (Рис.1.2):

Рис. 1.2. Класифікація країн Європи за методом реалізації молодіжної політики

Джерело: складено автором

Дослідник О. Зеленін вважає, що загальна тенденція розвитку молодіжної політики в країнах Західної Європи полягає у переході від

допомоги деяким із найбільш неблагополучних груп молоді до реалізації соціальних проектів, які охоплюють більшість молодих людей [41].

У деяких європейських країнах молодіжна політика, молодіжна робота та молодіжне законодавство є частиною добре структурованого та чіткого молодіжного сектору. Інші країни не вказали молодіжний сектор як окрему сферу національної діяльності. Молодіжна політика та молодіжне законодавство тут є складовими традиційних напрямків – соціального, освітнього, культурного та ін. [119]. Тобто, класифікувати країни Європи за критерієм наявності чи відсутності розвинутого молодіжного сектора недоречно.

Аналізуючи спеціальне законодавство щодо молоді, слід зазначити, що всі європейські країни ратифікували Конвенцію ООН про права дитини (20 листопада 1989 р.). Західноєвропейське законодавство містить положення про державну підтримку у різних сферах молодіжної політики: освіта, соціальна допомога та захист, професійне навчання, працевлаштування, роботі з правопорушниками, охороні здоров'я та інше, серед яких молодь розглядається як незалежна категорія населення.

«Типологія молодіжної політики повинна орієнтуватися і будуватися лише на гіпотезах, виходячи з певного абстрагування, в якому низка відмінностей між країнами та схожих рис можуть розглядатися щодо цих характеристик» [177] Якщо тип молодіжної політики ґрунтується на даних географічних регіонах, відповідно до класифікації Д. Галлі та С. Паугама, для визначення її моделі можна використати відповідні важливі характеристики: рівень демократії, національні та культурні традиції та нормативне забезпечення. На основі цих стандартів автор запропонував чотири європейські моделі МР:

- «централізована (середземноморська або субінституціоналізована модель країн Середземномор'я);
- універсалістська (патерналістська модель країн Скандинавії);
- протекційна (модель країн Центральної Європи);

– громадівська (ліберальна модель Великобританії).» [22]

Універсалістська модель молодіжної політики є відносно новою. Це результат зміни положення молодіжної політики за останні 10-15 років. Скандинавська молодіжна політика розвивалася серед різних секторів і координується відповідними міністерствами, відповідальними за державні молодіжні справи. Однак ця модель не передбачає створення міністерства у справах молоді, а також молодіжний сектор є невідомим або взагалі не існує. Всупереч усталеній традиції міцної системи соціального забезпечення, громадянське суспільство відіграє важливу роль у молодіжній політиці, а держава та урядові органи співпрацюють із громадянським суспільством для формування та реалізації молодіжної політики.

Універсалістською є скандинавська модель. Її цільовою групою є усі молоді люди віком до 25 років. Таким чином, молодіжна концепція використовує вузьке поняття молодіжної політики, тобто не включає поняття до підліткового віку. До кінця 1990-х років безробіття серед молоді було основним питанням молодіжної політики, а сьогодні головним питанням є участь молоді у суспільному житті. Загалом, молодь тут розглядається як «соціальний ресурс, і її слід розвивати не лише як вклад у майбутнє. Крім соціального та психологічного розвитку, основною метою молодіжної політики є забезпечення автономії та незалежності молоді. Ці цілі зміцнюють раннє досягнення статусу дорослого та ранню незалежність від батьківського впливу серед скандинавської молоді.» [223,с.38]

У Швеції соціал-демократична модель характеризується сильним державно-правовим механізмом регулювання відносин між молоддю та іншими громадянами, чи соціальними групами. Особливих законів щодо молоді немає. Однак багато нормативних актів, що стосуються дітей та молоді, відображені у законі про соціальні служби. Соціальні проблеми молоді в Швеції вирішуються безпосередньо так званими Соціальними радами, які створюються в кожній комуні як частина соціальних служб. «Така Рада має добре знати місцеві проблеми, координувати зусилля усіх

організацій, закладів, установ, служб по роботі з молоддю. Для цього у Швеції існує певна система заходів соціальної допомоги, яку надає держава молодим людям стосовно їх навчання, набуття кваліфікації, праці, побуту, дозвілля тощо» [223,с.48]. «Деякі проблеми молоді Швеції розв'язуються через державну Раду у справах молоді, яка має можливість, зокрема, надавати допомогу молодіжним організаціям безпосередньо з державного бюджету. Таким чином, молодь сама формулює свої проблеми, доносить їх до державних органів і одержує фінансову допомогу на їх вирішення» [35, с. 71-89].

Також варто зазначити, що у Німеччині, як і у Швеції, майже немає єдиного закону щодо молоді, а молодіжна політика ґрунтується на кількох законодавчих актах. Спеціальні державні установи беруть безпосередню участь у реалізації німецької молодіжної політики. Існує спеціальне Федеральне міністерство у справах молоді, сім'ї, жінок та здоров'я. «Воно координує діяльність усіх установ, соціальних служб, що займаються проблемами молоді, видає спеціальні збірники Повідомлення про молодь, розпоряджається коштами, виділеними державою на здійснення молодіжних програм тощо» [61,с.50]. У Німеччині основою молодіжної політики є спеціальні проекти з різними термінами виконання. Такі плани формулюються на ретельній науково-методологічній основі та фактично реалізуються молодіжними громадськими організаціями [102,с.115]. Однак механізм залучення молодих людей чітко не визначений. Водночас комплексний науковий підхід та добре структурована робота з молоддю допоможуть запровадити нові механізми реалізації молодіжної політики в Україні.

Модель британської молодіжної політики базується на глибокій традиції та громадянському характері, тобто «метою співпраці з молоддю є вирішення їхніх проблем у громаді, але традиційно вплив держави на молодіжну політику обмежений, хоча навіть сьогодні ця модель характеризується сильним впливом громади. Коли реалізація молодіжної

політики делегується від держави до інститутів громадянського суспільства, цей ефект стає очевидним» [102,с.145]

Домінуючим образом молоді є "молодь як проблема". Проте найважливіші проблеми - це соціальне виключення молоді, продовження періоду молодості та участь молоді у суспільному житті. Цільовими групами державної молодіжної політики є, переважно, окремі молодіжні групи з особливими потребами, а головною метою стає запобігання соціальним проблемам. «Ця модель молодіжної політики характеризується мінімальним впливом держави на соціальне забезпечення, але у зв'язку зі збільшенням проблем, пов'язаних із соціальним виключенням молоді, в останні роки вона все більше тяжіє до ліберальної моделі» [236,с.106].

Україна має певний інтерес до португальського досвіду. З 1985 року тут створений благодійний фонд молодіжних організацій і Генеральна дирекція у справах молоді. У 1988 році в країні було засновано Інститут молоді, який підпорядковується Президії Ради міністрів. До її структури входять: Контрольні комісії, Керівна рада, Відділ міжнародних стосунків, Центр інформації для молоді, Відділ вільного часу та молодіжних асоціацій, Відділ адміністрації, Відділ планування і вивчення проблем молоді тощо. Штатними працівниками цієї структури, в основному, є члени молодіжних організацій [15, с. 41]. У більшості випадків вони мають значний досвід у впровадженні молодіжної політики та управлінні державними коштами (при реалізації проектів), саме тому є гідним кадровим ресурсом для державних установ.

Молодіжна політика Іспанії також має свої особливості. Тут Міжміністерська комісія у справах молоді координує всю роботу щодо її формулювання та реалізації. Головним виконавцем у сфері молодіжної політики є Інститут молоді, який діє у структурі міністерства культури. Таким чином, діяльність Міжміністерської комісії базується на принципі: «Лише через державну політику, що визначає пріоритетність заходів у

справах молоді, можна розраховувати на ефективне вирішення проблем молоді» [223, р. 49].

Крім того, на думку організаторів молодіжної політики в Іспанії, якщо немає широкої мобілізації всього суспільства для вирішення молодіжної проблеми, то будь-які зусилля з боку держави видаються недостатніми. Важливо звернути увагу на особливості діяльності Міжміністерської комісії Іспанії з питань молоді. Вона була створена спеціальним указом президента Іспанії для виконання таких функцій:

- дослідження проблем з питань молоді, розвиток та надання рекомендацій уряду щодо молодіжних програм у сферах економіки, політики та культури;
- координувати дії у справах молоді різних міністерств та відомств.

Необхідність створення такої структури впливає з того факту, що порівняно з іншими соціальними групами, молодь більшою мірою страждає від соціально-економічної кризи та хибності заходів (навіть, досить ефективних) що вживаються певними секторами державної адміністрації для більш плідного вирішення проблеми включення молоді в самостійне життя.

Але, на наш погляд, найбільший інтерес для України - це механізм участі молоді в управлінській діяльності у Фінляндії та практики державного управління. Молодіжна політика цієї країни є одним із пріоритетів державних та громадських організацій. Тому зрозуміло, чому під час виборів до громадських (тобто місцевих) рад майже всі незалежні питання виборчого плану стосуються життя молодіжних рухів, організацій зайнятості молодих працівників, спеціалістів та студентів. Державним органом, відповідальним за координацію формування молодіжної політики, є Державна рада з питань молоді Фінляндії. На місцевому рівні комунальних рад створено та діє Комісії у справах молоді (Молодіжні комісії). «Членами молодіжних комісій є депутати відповідної ради, що не звільнені від своїх основних обов'язків. Молодіжна комісія знаходиться на повному дотаційному утриманні міських властей Фінляндії та не здійснює ніякої комерційної діяльності. Функціонери

комісії мають заробітну плату, що дорівнює оплаті праці фінського громадянина з вищою освітою, який працює державним службовцем» [9, с. 94].

З точки зору фінансування молодіжної політики, то видатки надходять з бюджету комунальних рад Фінляндії та центрального державного бюджету, в залежності від плану, що реалізується. Крім того, держава забезпечує часткове фінансування діяльності молоді та інших громадських організацій у сфері молодіжної політики. Чітко обумовлено відрахування потреб молодіжних комісій з місцевого бюджету. Водночас план видатків реалізується відповідно до кошторису, який регулярно формується Молодіжною комісією та подається до місцевої влади.

Молодь Фінляндії у віці від 16 до 18 років в основному залучена до трудового процесу і тому не знаходиться в полі зору Молодіжної комісії. Деякі політично активні юнаки та дівчата почали співпрацювати з молодіжними організаціями політичних партій. Однак більшість молодих людей насправді вирішують проблеми самостійно, спираючись лише на допомогу профспілок.

Таким чином, можна виділити такі характеристики молодіжної політики у Фінляндії. Тракткування цих характеристик подано на Рис. 1.3.

Таким чином, у Фінляндії згідно з певними законами, молодь та їх організації мають широкі можливості брати участь у соціальному управлінні. Співпраця між національними установами та громадськими організаціями сприяє формуванню у молоді здатності приймати рішення та отримати базові знань з фінансового менеджменту, а також здобути практичний досвід, що є необхідною умовою подальшої роботи у державному секторі. Тому існуючі в країні моделі молодіжної політики сформували певний спосіб участі молоді у державному управлінні. На нашу думку, молодіжна політика у фінському стилі найбільше відповідає національним умовам України. По-перше, як і Україна, Фінляндія має міцну правову базу для вирішення проблем молоді. По-друге, наявність чіткої структури національних інститутів у сфері

молодіжної політики. По-третє, молодіжні благодійні організації мають великий потенціал.

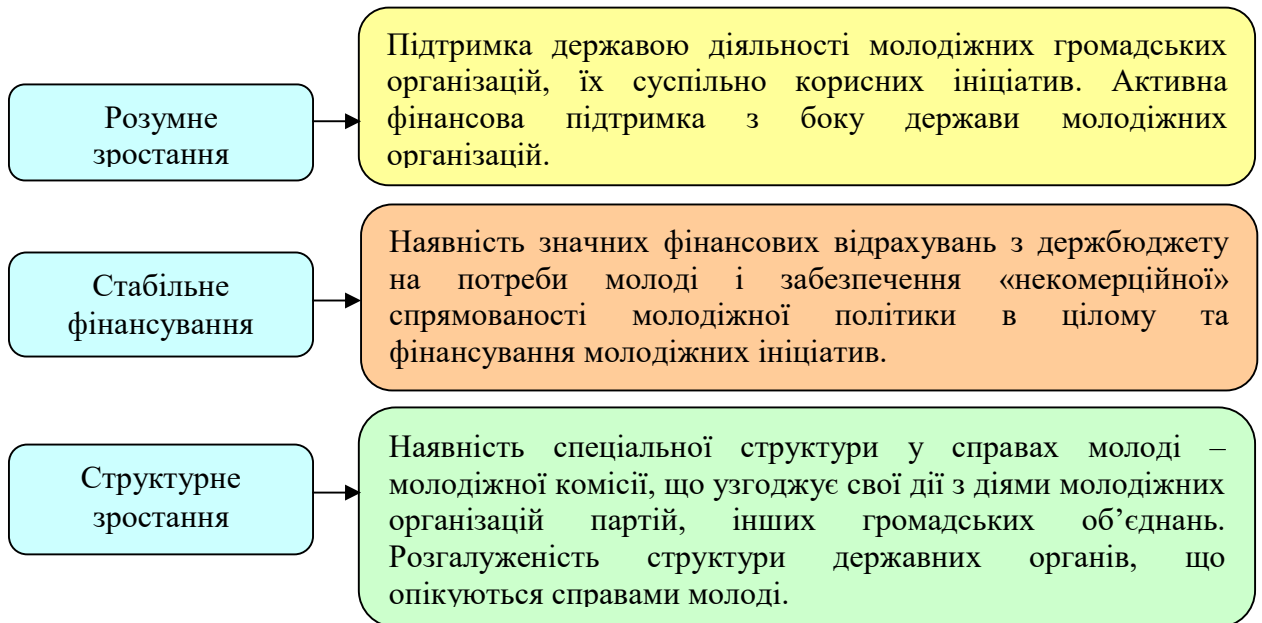

Рис. 1.3. Характеристики молодіжної політики у Фінляндії

Джерело: складено автором

Узагальнюючи фінський досвід та аналізуючи сучасні реалії в Україні, можна зробити висновок, що Молодіжні комісії (Молодіжні ради) можуть бути інститутом, де українська молодь буде брати активну участь у державному управлінні. Існуючі в Україні Молодіжні ради є лише консультативно дорадчим органом при більшості облдержадміністрацій та органів місцевого самоврядування. Вони в основному використовуються як інформаційні ресурси для взаємодії державних органів, громадських організацій та установ студентського самоврядування. На відміну від фінського підходу, специфічна діяльність цих установ, а саме нагляд за фондами молодіжних ініціатив, вплив на планування діяльності Управлінь у справах сім'ї та молоді та формування "Банку молодіжних ініціатив" в Україні неможливі, через відсутність статутних функцій та механізмів.

Для того, щоб збільшити активну громадянську позицію молодих людей, сприяти їх соціальній інтеграції та забезпечити їхню участь у формуванні політики ЄС, Європейська Комісія затвердила «Стратегію молоді

ЄС» на 2019-2026 роки, яка переслідує дві мети: по-перше, забезпечити більше молоді рівними можливостями в освіті та на ринку праці; по -друге, заохочувати молодь до активної участі у житті суспільства. Стратегія пропонує ініціативи у 8 сферах суспільної діяльності, які є основними частинами молодіжної стратегії ЄС: волонтерство, освіта та навчання, творчість і культура, зайнятість і підприємництво, молодь і світ, здоров'я і добробут, соціальна інтеграція та участь у суспільних справах.

Слід також зазначити, що як консервативні (ліберально-консервативні), так і соціал-демократичні моделі можуть бути реалізовані в ЄС одночасно. Європейські країни уникнули розбіжностей у виборі моделей молодіжної політики та розробили спільний метод інтеграції молоді до суспільного розвитку. Таким чином, прийнято Європейську хартію участі молоді у місцевому та регіональному громадському житті (далі - Хартія). Стислий виклад принципів Європейської хартії участі молоді в муніципальному та регіональному житті зображено на Рис. 1.4.

Рис. 1.4. Базові принципів Європейської хартії участі молоді в муніципальному та регіональному житті

Джерело: складено автором

«Попри наявні відмінності в підходах до реалізації МП є значна кількість спільних рис. Так, класичною для країн ЄС є триступінчата (каскадна) структура МП, де на рівні центрального уряду (перша сходинка) формуються загальні засади та нормативно-правове забезпечення МП, далі відбувається делегування повноважень регіональним та місцевим рівням (друга сходинка) для реалізації відповідної політики, на найнижчому рівні (третя сходинка) в дію вступають молодіжні організації, роль яких є вирішальною в реалізації МП» [218,с.83].

Серед основних інструментів, згаданих у документі для інтеграції молодих людей у суспільство, найбільше уваги варто приділяти інформаційним та комунікаційним технологіям, які можуть створити ширші можливості для інформування та участі молодих людей. Вони можуть бути використані для обміну різними видами інформації, а через можливість інтерактивного спілкування молодь активніше залучається до процесу ініціювання змін.

Хартія визначає положення про мобільність молоді та політику обміну культурними можливостями, наголошуючи на їх важливості для єдності європейської соціальної стабільності. Хартія передбачає формування спеціальної політики щодо мобільності та обміну, а також підтримує асоціації, адже місцеві та регіональні органи виступають за збільшення мобільності молоді. Ця підтримка може бути втілена в організації обмінів, цілеспрямованих дій, які формують комунікаційні мережі, усвідомлення молодими людьми себе громадянами Європи.

Водночас існують проблеми з молодіжною політикою ЄС. Згідно з офіційною заявою Комісії Європейського Співтовариства, так званою "Білою книгою" Європейської Комісії, в Європі досить високий рівень поганого здоров'я, дитячої бідності, висока частка учнів, що полишили школу, безробіття серед молодих людей. Чверть молодих людей у віці від 25 до 29 років не отримали повної середньої освіти. Дослідники, які вивчають ці

питання, зазначили, що відсутність у студентів базових навичок, таких як читання, письмо та арифметика, є серйозною вадою, яка в кінцевому підсумку негативно вплине на здатність здобувати професійну або вищу освіту, роблячи їх безпорадними в майбутньому та на сучасному ринку праці. Тому рівень безробіття серед європейської молоді віком від 15 до 24 років становить 17,4% [6]. Це негативно вплинуло на рівень життя всіх молодих людей.

«Будь-які зміни в молодіжній політиці держави певним чином впливають на процес інтеграції молоді в суспільство, в тому числі і на зменшення частки молоді в загальному складі населення, що спричиняє зростання соціального навантаження на нове покоління і посилення протиріч між очікуваннями від молоді та її можливостями самореалізації. Одночасно дає про себе знати чинник збільшення тривалості перебування людини в стані молодості в тому сенсі, що подовжуються терміни навчання, а також інші форми соціокультурної обмеженості, і як наслідок – неповна готовність молоді до виконання відтворювальних функцій» [230].

Як зазначали багато дослідників, в контексті мультикультуралізму та асиміляційної політики європейських трудових мігрантів, питання міжкультурної комунікації наклали свій відбиток на портрети молодих європейців, включаючи зростання міжкультурної напруженості. У зв'язку з цим необхідно знову підкреслити необхідність побудови та розвитку молодіжних інновацій як ресурсу для соціальних культурних змін та міжкультурного діалогу. Тому першочерговим завданням молодіжної політики ЄС є регулювання суспільного життя в контексті взаємодії та інтеграції між державами-членами та сусідніми країнами. Надати пріоритет ініціюванню та вдосконаленню процесу взаємодії та інтеграції (тим самим формуючи суспільну обізнаність), а також розвивати молодь, яка розуміє та підтримує цілі та завдання єдності Європи.

Європейська молодіжна політика, ймовірно, продовжуватиме поширюватися на молодь. О. Зеленін стверджував, що в таких країнах, як

Німеччина, Іспанія, Франція, Сполучене Королівство та Сполучені Штати, існує спеціальне законодавство щодо неповнолітніх та розгалужені системи ювенальної юстиції. Країни Центральної та Північної Європи мають особливі найрозвиненіші молодіжні законодавчі традиції. Актуальність розвитку цього напрямку також підтримує В. Луків [41].

Аналіз досвіду формування молодіжної політики та впровадження її в розвинених країнах показує, що публічне управління у цій сфері є найскладнішим і найважливішим питанням, і ефективність такої політики має тенденцію до зниження як у випадку мінімізації використання державних механізмів, так і при перевищенні повноважень держави та її надмірного втручання. Основним аспектом успіху молодіжної політики є здатність суспільства забезпечити необхідний баланс між державними та громадськими принципами у цій сфері. Існує точка зору, що модель німецької молодіжної політики є показовою у цьому відношенні. «Її запровадження передбачає (при наявності потужної законодавчої бази) помірне втручання держави в життя і справи молоді та надання державної допомоги саме тій категорії молоді, яка особливо відчуває в ній потребу, а також залучення широкого загалу молоді до самостійного вирішення власних проблем» [218, с. 82].

Тому можна сказати, що в більшості європейських країн молодіжна політика спрямована на те, щоб допомогти молодим людям сформуватися у суспільстві, особливо забезпечити зайнятість молоді та її активну участь у суспільних процесах.

Більшість європейських країн мають спеціальне законодавство щодо молоді, хоча питання комплексної молодіжної політики все ще активно обговорюється. Законодавство про молодь зазвичай обмежується формальною освітою.

Необхідно підкреслити, що найважливішою частиною механізму молодіжної політики в західноєвропейських країнах є неурядові (громадські) організації (далі – НГО). Їх завдання та плани різні. Майже у всіх західних

країнах матеріальну підтримку молодіжних проектів надають не лише державні установи та приватні підприємства, що свідчить про їхнє розуміння майбутніх соціальних обов'язків країни. Але ж цьому сприяють законодавчо встановлені податкові пільги для тих, хто піклується про підростаюче покоління.

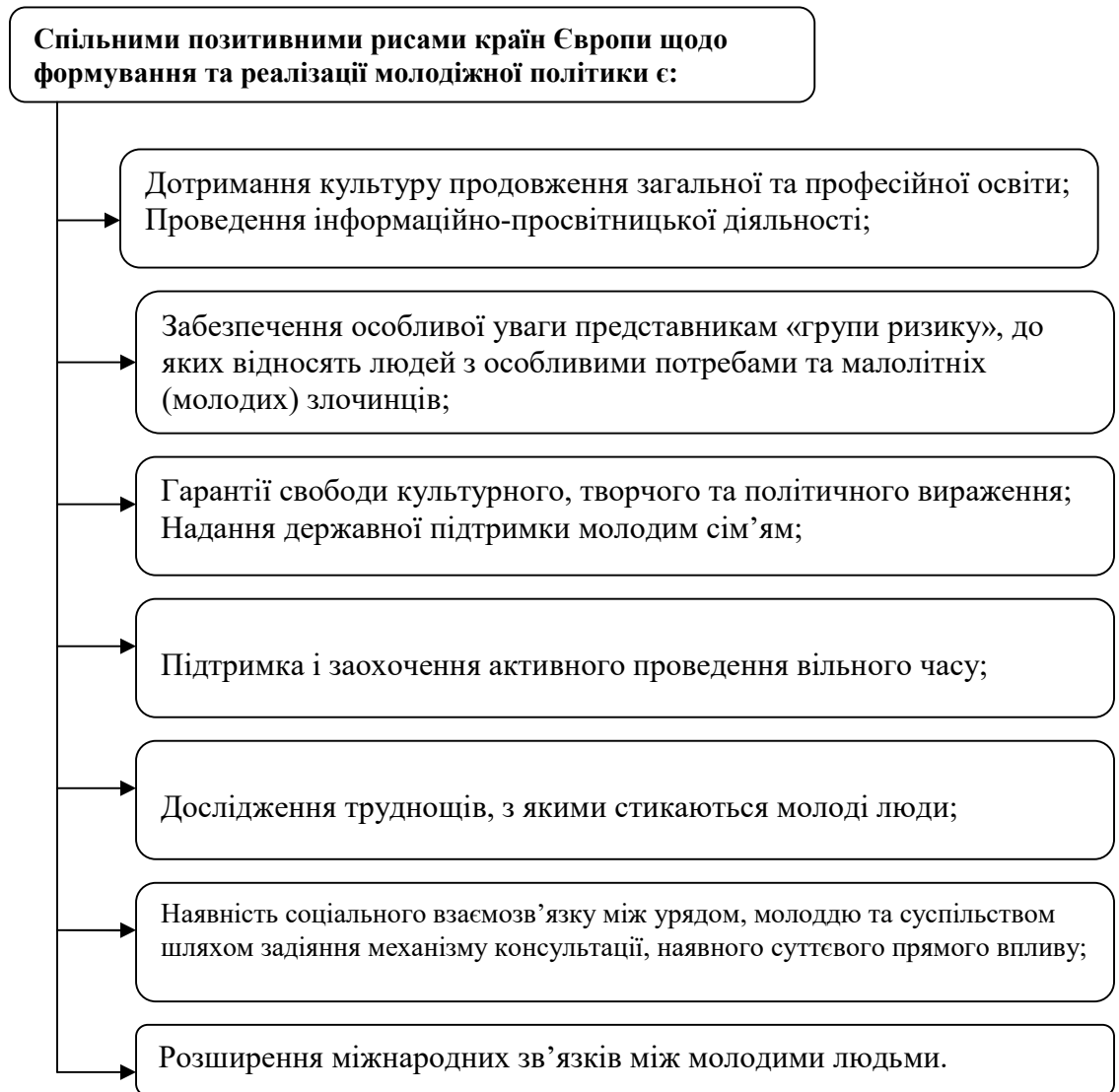

Рис. 1.5. Позитивні риси країн Європи щодо формування та реалізації молодіжної політики

Джерело: складено автором

Тому на початок XXI ст. у розвинених країнах Заходу, молодіжна політика сформувала чітку форму у своєму процесі розвитку, і вона реалізовувалася за кількома абсолютно різними моделями. Як соціальна

група, молодь є частиною загальних суспільних відносин будь-якої країни. Тому на її соціальну діяльність, включаючи участь у трудових відносинах, впливає вся зайнятість, професійна діяльність та система управління кар'єрою.

Пріоритетні заходи щодо визначення молоді для активної підготовки до професійного життя в різній мірі відображають кожну модель молодіжної політики. Але молодь становить лише частину соціально активного населення, тому на них поширюється система працевлаштування. У більшості західних країн система складається з двох основних груп: державних служб зайнятості та приватних служб (або агенції) з працевлаштування [56, с. 30].

«Кожна країна визначає власний комплекс політичних цілей і заходів щодо удосконалення молодіжної політики, серед яких можна виокремити такі:

- розширення можливостей участі у житті суспільства молодих людей та їхнього розвитку як особистостей і громадян;
- захист категорій молоді, що входять до груп ризику, і попередження маргіналізації та соціальної ізоляції відповідних підгруп населення;
- профілактика проявів антигромадської поведінки, яка завдає шкоди здоров'ю молодих людей, і боротьба з такими проявами;
- забезпечення й захист політичних і соціальних прав молодих людей, у тому числі шляхом створення правових основ та інституціональних структур із захисту прав молодих людей і надання соціальних послуг» [87; 88; 91; 233].

Висновки до першого розділу

1. Питання ідентифікації молоді як окремої категорії населення є важливим для формування та реалізації молодіжної політики. Наразі це питання є темою дослідження різних наук: соціології, економіки, психології,

молодіжної науки, фізіології, але воно однаково важливе для державного управління та менеджменту. Тому розуміння особливостей та характеру потреб молоді є важливим для формулювання та реалізації молодіжної політики. Згідно з чинним законодавством, до молоді належать люди віком від 14 до 35 років, але до цієї категорії належать члени суспільства, які мають зовсім інші потреби та проблеми. Тому все більше обговорюється питання про зниження верхньої межі до 30 років. Міжнародна позиція з цього питання також дещо інша, тому найпоширенішою в європейській молодіжній політиці є поріг категорії «молодь» – 30 років, але нещодавно Всесвітня організація охорони здоров'я збільшила цю межу до 44 років. Ця диверсифікація в основному пов'язана з процесом індивідуальної соціалізації. Тому, якщо фізіологічний розвиток людей легше класифікувати за віком, то процес соціалізації буде більш різноманітним, а роль держави у створенні сприятливих умов для перетворення особи в повноцінного, креативного та реалізованого члена суспільства є визначальною.

2. Формування молодіжної політики як напряму зайняло багато часу. Початок її розвитку умовно було віднесено до XVI ст., але чітке відокремлення відбулося у XX ст.. Станом на 2021 рік 82% держав-членів ООН мають існуючі інститути, відповідальні за молодіжну політику. Молодіжну політику умовно можна поділити на суспільну, державну та публічну. Кожна з цих сфер тісно переплітається з двома іншими напрямками, що робить їх класифікацію дуже складною. Традиційно відмінність між цими сферами полягає у темі формування та реалізації молодіжної політики.

3. У світі існує велика кількість моделей молодіжної політики, які абсолютно відрізняються одна від одної. Зокрема США (моделі яких у багатьох класифікаціях поділяються на окремі підгрупи) класифікують як неоконсервативну модель, а іноді також виділяють як американську модель. Тому основна ідея менеджменту МП країни полягає у захисті прав молоді як незахищених верств суспільства, наданні послуг та обмеженого втручання, суть яких полягає головним чином у реагуванні на поточні виклики. Швеція

проводить протилежну політику (соціал-демократична модель) і активно бере участь у формуванні, реалізації та менеджменті МП. Німеччина, також відома як модель соціал-демократів (іноді її називають лише німецькою моделлю), забезпечує реалізацію молодіжної політики під впливом громадськості та державного управління. Щодо України, то її важко віднести до будь-якої з цих моделей у чистому вигляді.

4. Основною тенденцією єдиної європейської молодіжної політики є приділення все більшої уваги консолідації держав-членів, стабільності внутрішніх відносин ЄС та інтеграції молоді у нове суспільство. Водночас посилюються спроби включити треті країни, зокрема Україну, до планів європейської молодіжної політики. Ось чому необхідно розвивати співробітництво та взаємодію у сфері молодіжної політики на національному та міжнародному рівнях, а також застосовувати власні методи. Створити відповідні установи, нагляд та юридичний супровід такої спільної діяльності та навчити кваліфікованих керівників.

5. Роль національної молодіжної політики має вирішальне значення, оскільки вона базується на комплексній концепції всіх молодіжних програм та заходів у країні. Слід зазначити, що в майбутньому Україні слід знизити вікову межу, яка визначає поняття «молодь» до 25 або до 28 років, щоб повноцінно брати участь у багатьох світових проектах, а також упорядкувати концепції та механізми класифікації таких понять, як «молодь», «малолітні», «діти», «неповнолітні» відповідно до визначень широко поширених у світі. Чинні законодавчі норми дуже схожі за духом з відповідними нормами радянської доби, і їх суть, насправді, не полягала у вихованні активної, мобільної та економічно незалежної молоді.

Розділ 2

СТАН МОЛОДІЖНОЇ ПОЛІТИКИ В УКРАЇНІ ЯК ЗАСІБ АКТИВІЗАЦІЇ
УЧАСТІ МОЛОДІ В ПУБЛІЧНОМУ АДМІНІСТРУВАННІ

2.1. Публічне адміністрування молодіжної політики в Україні: рівні та особливості реалізації управлінських функцій

З огляду на положення «Про загальні засади державної молодіжної політики в Україні», де визначається поняття «державна молодіжна політика в Україні» (перераховані у попередньому розділі), державне управління молодіжною політикою слід розуміти згідно з мети та завдання політики, системи державного управління та спеціальної організації (насамперед молоді) - підтримувати ефективну та цілеспрямовану роботу та розвиток системи молодіжної роботи.

За роки незалежності Україна накопичила певний досвід у формуванні, прийнятті та реалізації національних молодіжних програм. Зокрема, Кабмін у 1998 році затвердив програму «Молодь України», а Верховна Рада - «Загальнодержавну програму підтримки молоді на 2004 – 2008 рр.», у 2009 році уряд ухвалив «Державну цільову соціальну програму «Молодь України на 2009 – 2015 рр.»» [134].

«Наступним етапом у регулюванні сфери розвитку молодіжної політики стало прийняття Постанови КМУ від 18.02.2016 р. № 148 «Про затвердження Державної цільової соціальної програми «Молодь України» на 2016 – 2020 рр. та внесення змін до деяких постанов Кабінету Міністрів України»»[138].

Статус першої молодіжної програми «Молодь України», затверджений урядом 20 березня 1998 р., зменшив важливість прийнятого документа. Положення цього документа відносно стандартизовані. Аналізуючи запропоновані в документі завдання, необхідно наголосити на

необхідності посилення соціальної участі молоді, подолання соціальної байдужості та створення умов для їх самореалізації та соціалізації, акцент на розширенні міжнародних відносин.

Урядова програма передбачала такі напрями діяльності:

- науково-методичне та інформаційне сприяння здійсненню молодіжної політики;
- підтримка діяльності молодіжних громадських організацій, творчої та обдарованої молоді;
- міжнародні молодіжні контакти;
- розвиток трудової активності, забезпечення зайнятості молоді; формування національної самосвідомості молоді;
- сприяння розвитку дозвілля молоді;
- формування правової культури та профілактики правопорушень серед молоді;
- поліпшення становища молодої сім'ї та підготовка молоді до подружнього життя;
- розробка проектів нормативно-правових актів щодо розвитку і здійснення молодіжної політики [150].

Аналізуючи основні завдання, можна підкреслити, що на цьому етапі повинно було розширитись нормативно-правове забезпечення, надавалося значення поточним освітнім напрямкам та формуванню правової культури.

По суті, цей документ називається «Комплексні заходи Кабінету Міністрів України...», тобто цільовий план, але за назвою – заходи, які мають чітке визначення предмета реалізації.

За змістом план можна охарактеризувати як формуючий (розширення правової бази та інституційне забезпечення роботи з молоддю), загальний (для населення в цілому, але з особливою увагою до обдарованих та осіб з девіантною поведінкою), перехідний (ми не говоримо про перетворення молоді в суб'єкт МП, остання увага зосереджена на розширенні інформації та

створенні інформаційного центру, тобто на покращенні правосвідомості та обізнаності молоді).

Наступний документ, прийнятий Україною - це Загальнодержавна програма підтримки молоді на 2004 – 2008 рр. Його можна вважати великим досягненням органів державної влади у сфері молодіжної політики, оскільки план має статус українського законодавства і потреба в ньому ще постала у 1991 році.

Основні завдання програми були такими:

- підтримка молодіжних і дитячих громадських організацій та їх спілок у реалізації програм, спрямованих на вирішення проблем молоді;
- підвищення ефективності державної молодіжної політики на регіональному рівні;
- поліпшення координації зусиль органів державної влади та громадських організацій у сфері реалізації молодіжної політики;
- сприяння ініціативності та активності молоді в усіх сферах життєдіяльності суспільства, розширення її участі у формуванні та реалізації політики щодо розв'язання соціальних проблем молоді;
- поліпшення матеріально-технічного та фінансового забезпечення установ, закладів, громадських організацій, що працюють з дітьми та молоддю [139].

Якщо її порівнювати з попередньою програмою, то в рамках цієї програми основне завдання - вдосконалення, тоді як у попередній програмі це проблема закладання фундаменту. Важливою особливістю є зосередженість на регіональному рівні та необхідність розвитку МП на цьому рівні. Аргумент щодо розширення координації з громадськістю видається актуальним.

«Щодо цієї програми, то тут ми маємо значну кількість актуальних і нині напрямків і завдань. Так, по-перше, окрема увага починає чітко приділятися районному та місцевому рівням. По-друге, у тексті програми з'являються положення про координацію діяльності з громадськими

організаціями, забезпечення їх участі, інформування та стимулювання молоді до участі в формуванні та реалізації МП. По-третє, з'являється окремий напрямок реалізації програми – «залучення молоді до роботи в органах виконавчої влади та органах місцевого самоврядування», так, цей напрям розроблено задля забезпечення можливостей відбору кадрів, вирішення проблеми «кадрового голоду» та можливості реалізації молоді шляхом роботи в органах влади. По-четверте, важливими були тези щодо створення онлайн інформаційних центрів та інтеграції молоді до світової спільноти» [139].

Наступною була Державна цільова соціальна програма «Молодь України» на 2009 – 2015 рр., затверджена Кабінетом Міністрів 28 січня 2009 р. № 41 [137].

Таким чином, метою Державної цільової соціальної програми «Молодь України» на 2009 – 2015 рр. стало створення системи, яка повністю підтримує громадську діяльність молоді, спрямовану на самовизначення та самореалізацію, формування необхідних правових, гуманітарних та економічних передумов та соціального забезпечення.

«Називаючи два можливих варіанти розв'язання молодіжних проблем, розробники документа надають перевагу не здійсненню систематичних заходів державними установами за рахунок бюджетних коштів, а відходу від патерналістської моделі політики щодо молоді та налагодженню співпраці органів державної влади та органів місцевого самоврядування з громадськими та благодійними організаціями за прикладом європейських країн, що сприятиме залученню молоді до соціальних процесів розбудови демократичної держави» [137].

Основні завдання програми сформульовані авторами документа наступним чином:

- інтеграція українських молодіжних організацій до відповідних європейських і світових організацій;

- створення умов для інтелектуального самовдосконалення молоді, творчого розвитку особистості;
- надання підтримки молодіжним та дитячим громадським організаціям;
- утвердження патріотизму, духовності, моральності та формування загальнолюдських цінностей;
- створення сприятливого середовища для забезпечення зайнятості молоді;
- пропаганда та формування здорового способу життя [137].

«Прогнозні показники фінансування семирічної програми, замовником-координатором якої визначили Міністерство молоді та спорту України, а виконавцями Міністерство праці та соціальної політики України, Міністерство освіти і науки, Міністерство охорони здоров'я України, Міністерство культури і туризму України, Міністерство внутрішніх справ України, Міністерство оборони України і Державний комітет України з питань регуляторної політики та підприємництва, передбачалися в розмірі 262 млн. 706 тис. грн. (у тому числі, 150 млн. 6 тис. грн. – кошти державного бюджету та 112 млн. 700 тис. грн. – кошти інших джерел)» [137].

Проаналізована програма істотно відрізняється від двох попередніх. Перш за все, формулювання пріоритетів детально викладено у переліку конкретних заходів, це класика для побудови сучасних проектів і має відповідне визначене фінансування. По-друге, цикл реалізації плану значно збільшився до семи років. По-третє, існують чітко визначені та кількісні показники для оцінки ефективності плану.

Також варто зазначити, що у 2016 році держава прийняла нову цільову соціальну програму «Молодь України» на 2016 – 2020 рр., а також деякі нормативні акти були належним чином переглянуті. Мета плану більш лаконічна, ніж перші три «створення сприятливих умов для розвитку і самореалізації української молоді, формування її громадянської позиції та національно-патріотичної свідомості» [51]. Що стосується ключових

моментів, то тут також відбулися зміни, із циклу реалізації плану видно, що на відміну від попереднього плану, цей був скорочений до п'яти років.

Таким чином основними пріоритетами плану є [51]:

- партнерська підтримка молоді, що проживає на тимчасово окупованій території України, та внутрішньо переміщених осіб;
- формування громадянської позиції і національно-патріотичне виховання;
- житло для молоді;
- здоровий спосіб життя молоді;
- зайнятість молоді;
- розвиток неформальної освіти.

Аналізуючи програму варто зазначити, що з переліку було виключено положення, що дублювали пріоритети суміжних галузей (до прикладу якісна вища освіта, що є прерогативою відповідної сфери), приділено окрему увагу категорії молоді, що постраждала від актуальних нині подій, максимально спрощено формулювання напрямів, хоча і надано пояснення їх змісту тощо.

«Орієнтовний обсяг фінансування Програми становить 501 284,68 тис. грн., у т.ч.: 210 142,1 тис. грн.. – за рахунок коштів державного бюджету, 277 882,58 тис. грн. – місцевих бюджетів, 13 260 тис. грн.. – за рахунок інших джерел» [138].

Отже, очікувані результати Програми такі:

- щорічне збільшення на 5 % чисельність молоді, що бере участь у реалізації проектів ЄС та інших іноземних держав, зокрема програми “Erasmus+” та ін.;
- щорічне збільшення на 10 % кількості молоді, залученої до програм та заходів, спрямованих на національно-патріотичне виховання та підвищення рівня її громадянської свідомості;
- до 2020 року знизити рівень правопорушень серед молоді на 20 %;
- щорічне збільшення на 4 % чисельність молоді, яку залучено до популяризації та утвердження здорового і безпечного способу життя;

- підтримка волонтерства молоді;
- створення цілісної системи неформальної освіти молоді;
- підтримка молоді в працевлаштуванні;
- забезпечення розвитку молодіжного підприємництва (удосконалення нормативно-правової бази; систематизації преференцій для молодих підприємців, формування підприємницьких навичок);
- щорічне збільшення на 50 % чисельність професійно підготовлених осіб, які працюють з молоддю [138].

Щоб визначити необхідність забезпечення участі молоді в МП та євроінтеграційні наміри України, необхідно порівняти напрямок поточного плану з ключовими питаннями, які обговорюються на міжнародній платформі. Наприклад, під час Варшавського молодіжного форуму Східного партнерства (22-23 червня 2019 р.) найбільш суперечливими та актуальними питаннями були розширення участі молоді у процесі прийняття рішень та формування позитивної громадянської позиції. В рамках цього заходу молоді лідери-учасники внесли пропозиції щодо країн ЄС та Східного партнерства. Ключові напрямки рекомендацій МП наведені в таблиці 2.1.

Спробуємо порівняти напрямки висвітлені в Програмі з викладеними рекомендаціями. Формально кажучи, ці положення узгоджуються з принципами задекларованими у Програмі, але, на нашу думку, рекомендації, визначені у таблиці 2.1. широко розкривається у Програмі на 2004-2008 роки, де цим питанням приділяється багато уваги. Положення про підприємницьку діяльність мають бути пов'язані із заходами щодо покращення зайнятості молоді, тобто самозайнятості, але немає прямої фінансової підтримки для молодих підприємців чи молоді, яка бажає піти цим шляхом. Щодо напряму – професійна освіта, то відповідно до потреб ринку праці, векторна частина стосується неформальної освіти, і ця галузь в основному стосується реформи освіти.

Тому напрями реформ, викладені у рекомендаціях Молодіжного форуму Східного партнерства 2019 року, лише частково включені до

Програми молоді України на 2016-2020 роки, тоді як чіткі заходи, рекомендовані для учасників, не включені до плану дій на 2018 р. Ми вважаємо, що окреслені Рекомендації можуть сприяти збільшенню участі молоді у формуванні МП та збільшити відсоток самозайнятих та працевлаштованих молоді.

Таблиця 2.1

Основні напрямки молодіжної політики за результатами обговорення на Молодіжному форумі Східного партнерства у 2019 р.:

№	Напрямок	Основні рекомендації
1.	Якість освіти	<ul style="list-style-type: none"> - внесення змін та забезпечення взаємодії у межах формальної та неформальної системи освіти; - започаткування відповідного діалогу між неурядовими організаціями, школами, політиками, спеціалістами у сфері формальної та неформальної освіти; - зміщення акцентів на навички, які є необхідними для того, щоб досягти успіху на сучасному ринку праці;
2.	Молодь та підприємницька діяльність	<ul style="list-style-type: none"> - подолання бюрократії та надання фінансування для молодих підприємців на професійному рівні; - створення міжнародного інвестиційного фонду соціального підприємництва та збільшення кількості механізмів підтримки соціальних підприємств; - зменшення податкового навантаження; - надання молоді більше стимулів для створення власних підприємств;
3.	Молодь як активні, критичні та відповідальні громадяни	<ul style="list-style-type: none"> - створення он-лайн бази даних колишніх студентів – міжнародних волонтерів. - формування більш дружнього до молоді підходу при формуванні політики; - відкриття Європейський корпус солідарності для молоді із країн Східного партнерства; - визначення пріоритетів молодіжних проектів при розподілі коштів ЄС; - створення сприятливого для молодіжних організацій середовища;

Джерело: [80]

«Окрім цільових програм Указом Президента України від 27.09.2013 р. № 532/2013 «Про Стратегію розвитку державної молодіжної політики на період до 2020 р.» затверджено відповідну стратегію, що визначає для

органів влади серед основних пріоритетів й забезпечення повноцінної роботи з молоддю» [172].

Таким чином, метою Стратегії є забезпечення провадження взаємоузгодженої, послідовної та комплексної діяльності органів державної влади, громадських об'єднань та органів місцевого самоврядування, що представляють інтереси молоді, реалізації державної молодіжної політики та у справі формування, створення сприятливих організаційних, політичних, соціально-економічних, правових умов для стимулювання творчості та інноваційної діяльності молоді, освіти, зайнятості та ініціативи [172].

Стратегія визначає наступні пріоритети реалізації державної молодіжної політики:

- активізація участі молоді у суспільно-політичному житті;
- забезпечення доступної освіти;
- забезпечення зайнятості молоді на ринку праці;
- формування здорового способу життя молоді [172].

2.2. Управління молодіжною політикою суб'єктами місцевого самоврядування в умовах децентралізації: сучасний стан та перспективи розвитку

Реалізація молодіжної політики на місцевому рівні має вирішальне значення, тому 85% витрат на впровадження МП у європейських країнах надходять з місцевих бюджетів. В Україні така ситуація тривалий час була протилежною, але після початку реформи децентралізації та процесу об'єднання територіальних громад більшість повноважень слід передати на місцевий рівень в особі органів місцевого самоврядування.

«Відповідно до трактування поняття «місцева влада», як виду публічної влади, яка реалізується від імені суб'єктів, що функціонують у межах певних адміністративно-територіальних одиниць, її ключових відмінностей визначимо особливості місцевої політики (на відмінно від

державної: місцева політика поширюється лише на певну частину суспільства (мешканців відповідної території, територіальну громаду тощо); державна політика повинна формувати основи вирішення проблем загальносуспільного характеру, тоді як місцева – лише локальні; місцева політика повинна знаходитись в руслі державної політики, вирішувати на місцевому рівні визначені державними програмами та стратегіями проблеми, досягати відповідних цілей, водночас враховувати специфіку кожної окремої громади, її інтереси та потреби» [37, с. 440].

Наразі в Україні на місцевому рівні існує два рівні системи місцевої влади: органи місцевого самоврядування; місцеві державні адміністрації (обласні та районні).

Враховуючи існуючий дуалізм на місцевому рівні, важливо розрізнити та відмежовувати функції та суть цих органів (див. таблицю 2.2). По суті, цим установам необхідно посилити свої зусилля для забезпечення ефективної реалізації молодіжної політики на місцевому рівні.

«В Україні відносини щодо організації і діяльності зазначених суб'єктів регулюються Конституцією, законами України «Про місцеве самоврядування в Україні» (1997 р.) та «Про місцеві державні адміністрації» (1999 р.)» [37, с. 441].

Предметом нашого дослідження є діяльність місцевого самоврядування, про яку йтиметься нижче. Тому правова основа формування національної системи суб'єктів місцевого самоврядування регулюється Законом України «Про місцеве самоврядування», а також Конституцією України.

«Енциклопедія державного управління містить наступне визначення поняття «суб'єкт місцевого самоврядування» – це носій владних повноважень щодо самостійного розв'язання місцевих проблем, що належать до компетенції органів та посадових осіб місцевого самоврядування. Первинним суб'єктом місцевого самоврядування є територіальна громада,

яка є основним джерелом функцій та повноважень місцевого самоврядування» [37, с. 683].

Таблиця 2.2

Відмінності між суб'єктами формування та реалізації МП на місцевому рівні

Місцеві державні адміністрації	Органи місцевого самоврядування
Вирішує місцеві питання державного значення;	Вирішує питання місцевого значення, які впливають з колективних інтересів жителів – членів територіальної громади;
Втілення концепції державнополітично-правової природи МВ;	Концепція дуалізму функцій і повноважень місцевого самоврядування: має недержавну політично-правову природу;
Є органами (агентами) державної виконавчої влади на місцях, підпорядковані органам виконавчої влади вищого рівня і підзвітні та підконтрольні відповідним представницьким органам у сфері делегованих ними повноважень;	Є природними корпораціями місцевих жителів, які здійснюють самоврядування безпосередньо або через місцеві самоврядні органи;
Не має самостійних прав і повноважень, відмінних тавідокремлених від прдержавної влади.	Існують на принципах самоорганізації та не підпорядковані ієрархічно іншим суб'єктам влади.
Їх функції мають державний характер (відображають державний інтерес) і зумовлені завданнями та проблемами державного значення, втіленням політики деконцентрації	Функції носять самоврядний характер, обумовлені потребами та інтересами територіальних громад, відображають сутність принципу субсидіарності;

Джерело: [37]

Формування та реалізація молодіжної політики є одним із завдань місцевих органів влади. Одним з найважливіших завдань молодіжної політики є створення ефективного механізму розширення потенціалу молоді та представницьких органів місцевого самоврядування шляхом підвищення професійного рівня представників молоді, більшість з яких обираються представниками місцевих рад вперше. [49, с. 9].

Слід також зазначити, що ефективна фактична реалізація планів та проектів відбувається переважно на рівні місцевої громади, близькій до реальних потреб молоді. Розробка молодіжної політики «знизу доверху» передбачає збалансування державної політики і є її пріоритетом [49, с. 5].

Важливо проаналізувати оперативні питання органів місцевого самоврядування при впровадженні молодіжної політики та вивчити вплив децентралізації та об'єднання місцевих громад на молодіжну політику.

Тому саме в умовах децентралізації більшість ресурсів та повноважень у сфері молодіжної політики буде передано на рівень регіональної громади. Враховуючи той факт, що саме місцевий рівень в особі територіальних громад, будуть «ключовими учасниками» молодіжної політики, ми зауважуємо, що необхідними компонентами, які закладають основу для впровадження МП, є [201, с.75]:

- включення молоді в процес розробки, реалізації та контролю за МП;
- інфраструктура, фінансове забезпечення;
- звітування перед громадою щодо реалізації напряду;
- кадрове забезпечення з відповідним рівнем кваліфікації;
- здійснення планування (з розробкою показників результативності виконання програм), оцінювання та моніторингу реалізації МП;
- забезпечення взаємодії усіх акторів МП;
- розвинені інститути громадянського суспільства, наявні молодіжні організації.

На наш погляд, важливим питанням є виділення значної уваги з боку ОТГ на важливість МП та на інноваційні ресурси недооціненого потенціалу молоді, які є перспективним ресурсом.

З огляду на необхідність створення суб'єктів місцевого самоврядування як уповноваженого профільного органу, ОТГ також передбачає таку одиницю, але згідно з поточними звітами про фінансові можливості незалежного підрозділу, виникає проблема поєднання молодіжного напряду з іншими. Тому існує тенденція до створення департаменту гуманітарного розвитку, до складу якого, окрім молодіжних, входять управління освіти, культури, спорту (Дніпровська міська рада) та управління соціального захисту, освіти, охорони здоров'я, відділ «Служба у справах дітей» (Львівська міська рада)[201].

З огляду на важливу роль молоді у процесі децентралізації, ми надали дані соціологічного дослідження «Молодь України – 2019» [198], згідно з яким:

- майже 47% осіб, які проживають в ОТГ відчувають зміни для молоді після створення громад, а лише 13% – відчувають позитивні зміни.

- лише 49% володіють, а аж 40% зовсім не володіють інформацією щодо стану перебігу реформи та децентралізації;

- приблизно 56% молоді оцінює децентралізацію в Україні позитивно.

Згідно з тим же опитуванням, 87% молодих людей не беруть участі в жодній діяльності, пов'язаній із їхнім життям у громаді, але 52,2% респондентів готові особисто брати участь в організації заходів у громаді [198]. Ці цифри вказують на серйозну проблему, адже лише трохи більше десятої частини молодих людей долучаються до заходів, що проводяться в їхньому населеному пункті. Очевидно, це можна розглядати як комплексний показник якості та ефективності діяльності, оскільки майже половина людей готова брати участь у житті громади, але насправді бере участь лише кожен десятий мешканець. По суті, саме тут ми повинні повернутися до тези про доцільність реалізації передбачених планом заходів та виділення на них коштів, оскільки об'єктом та суб'єктом є лише молодь.

Деякі поточні молодіжні проекти відверто вражають формальним підходом чиновників до проблем молоді. До прикладу, рішення Запорізької міської ради від 31.01.2014 № 27 «Про затвердження програм по галузях «Фізична культура і спорт», «Освіта» та «Програм підтримки сім'ї та молоді міста Запоріжжя» передбачала підтримку сім'ї та молоді м. Запоріжжя (241 246 осіб) із «виділенням для цього з міського бюджету 463, 467 тис. грн. з яких 273, 606 тис. грн. – це кошти на погашення кредиторської заборгованості, яка виникла станом на 01.01.2014 р. Отже, для реалізації «Програми підтримки сім'ї та молоді м. Запоріжжя» у 2014 р. на 1 молоду особу було передбачено 0,68 грн. Ця сума не враховує витрати на освіту, оздоровлення та відпочинок, позашкільну освіту, фізичну культуру та спорт,

фінансову підтримку комунального спортивно-видовищного підприємства Юність, цільову комплексну програму забезпечення молоді м. Запоріжжя житлом. Проте, на фінансування усіх зазначених напрямів в м. Запоріжжі на 2015 р. передбачено 11 708,408 тис. грн. або 48,53 грн. в розрахунку на 1 молоду особу» [109, 143].

Таким чином, проаналізовані міські цільові програми передбачають середньостроковий характер (переважно, розраховані на 3 роки), і їх можна поділити на:

- комплексні програми підтримки молоді;
- підтримку молодіжного будівництва
- розвиток фізичної культури та спорту;
- оздоровлення.

Ми вважаємо, що слід зазначити, що місцеві цільові молодіжні програми пов'язані з відповідними регіональними планами та планами стратегічного розвитку населених пунктів і містять нові напрямки співпраці з молоддю, підтримують молодіжні ініціативи та створюють відповідні умови для самотворення реалізації та соціалізації молоді. Давайте зосередимось на програмах, які, на нашу думку, є найбільш успішними, і дамо коротку характеристику, яка підкреслить їхню унікальність.

1. Міська програма підтримки молоді на 2009-2015 роки (рішення Рівненської міської ради від 10 лютого 2009 р. № 2225) містить заходи щодо: підтримки самореалізації молоді та створення сприятливих умов для творчого та інтелектуального розвитку особистості; розвиток духовності, моральності, патріотичне виховання та формування загальнолюдських життєвих принципів молоді; пропаганда та формування безпечного способу життя й здорового, профілактики негативних явищ у молодіжному середовищі; підтримка молодіжних і дитячих громадських організацій; розвиток громадянської активності молоді; створення сприятливого середовища для забезпечення зайнятості молоді; інтеграцію українського молодіжного руху до європейських та світових молодіжних структур [179].

2. Івано-Франківський регіональний комплексний проект - сприяє інтелектуальному, творчому та фізичному розвитку молоді, організації дозвілля; забезпечує розвиток підприємницької діяльності та зайнятість молоді в молодіжному середовищі; впроваджує профілактичні заходи щодо подолання негативних явищ у молодіжному середовищі, формує правову культуру та пропагує здоровий спосіб життя; містить заходи, що спрямовані на надання соціальної допомоги молоді та забезпечення соціального захисту [113].

3. Вінницька молодіжна ініціатива 2013-2015 рр., програма підтримки умов для самореалізації молоді (рішення Вінницької міської ради від 30 листопада 2012 р. № 1025) передбачає супровід соціально незахищених категорій молоді, проведення соціальної роботи з підлітками та молоддю; пропагує безпечну поведінку та здоровий спосіб життя, передбачає забезпечення сприятливих умов для самореалізації молоді з особливими потребами; профілактику негативних соціальних явищ в молодіжному середовищі; отриманню практичних навичок, сприяння вибору майбутньої професії і стажування; підтримуючи розвиток молодіжного руху, залучає молодь до громадського життя міста, створення сприятливих умов для виховання патріотизму, учнівського та студентського самоврядування; сприяє розвитку змістовного дозвілля молоді та підтримує творчі ініціативи [111].

4. Програма «Молодь Прикарпаття (2010 – 2015 рр.)» містить заходи, спрямовані на виховання у молоді патріотизму та національної самосвідомості; підтримувати молодіжні громадські організації та дитячі, студентське та учнівське самоврядування [115].

Участь молоді в громадських рухах почала активно розвиватися з 2002 по 2004 рік, наприклад, участь у політичних змінах, що відбулися під час "помаранчевої революції". З 2010 року спостерігається зростаюча тенденція до участі молоді у громадській сфері, політичній діяльності та волонтерстві. Таким чином, 2,6% молоді стали членами молодіжних

громадських організацій, а ще 9,2% молоді брали участь у громадських організаціях та політичних партіях. Також ще кілька років тому в Україні зареєструвалися та працювали 202 молодіжні громадські організації: 17-міжнародних; 185-національних.

З розвитком волонтерства в Україні склалася цікава ситуація. Якщо інформацію про громадські об'єднання все ще можна знайти у відповідному реєстрі, то інформації про волонтерства немає. Україна не має відповідних даних для оцінки рівня волонтерських об'єднань. За останні три роки волонтерство чи волонтерський рух стали невід'ємною частиною суспільного життя України, які зорієнтовані на розвиток патріотизму, допомогу тимчасово переміщеним особам, підтримку воїнів АТО та їх родин.

Ми вважаємо, що недоліки молодіжної політики України пов'язані з недосконалістю її формулювання та процедур реалізації. Сучасний механізм взаємодії між місцевою владою України та молоддю має враховувати сучасні тенденції суспільного розвитку України, а саме:

- запровадження дієвих механізмів щодо зміцнення молодіжного кадрового потенціалу представницьких органів місцевого самоврядування, органів державної виконавчої влади та депутатського корпусу;
- інтеграція молоді до світової спільноти, а саме, європейської (вивчення іноземних мов, молодіжні обміни, підтримка лідерства та демократії та ін.);
- активізація діяльності молодіжних та дитячих ГО;
- посилення розвитку волонтерства та патріотичного виховання;
- модернізація професійної орієнтації молоді та систем освіти для забезпечення її конкурентоздатності на ринку праці;
- оновлення і розширення об'єктів молодіжної інфраструктури (соціальні гуртожитки, тематичні парки, спортивні майданчики, центри дозвілля).

Ми вважаємо, що нове законодавство має надати молодим людям

більше прав і свобод, особливо в галузі економіки, професійного навчання та працевлаштування.

Сучасний стан державного управління у цій сфері та поточна модель національної молодіжної політики не враховують можливості подальшої взаємодії та інтеграції у відповідні інституції ЄС. Не лише на державному рівні, а й на рівні регіонів, міст, сіл та селищ немає чіткого стратегічного напрямку роботи з молоддю. Загальний напрямок розвитку державного управління в Україні, тобто можливість децентралізації та інтеграції до Європейського Союзу, має бути відображено у сучасній державній молодіжній політиці, щоб запобігти виїзду великої кількості молодих людей за кордон та ефективно використовувати молодіжний потенціал, що створює сприятливі умови для розвитку України.

Поєднуючи вищевказаний сучасні тенденції, ми запропонували оновити механізм взаємодії органів місцевого самоврядування та молоді (Додаток А). При формулюванні цільових молодіжних проектів на місцевому рівні слід використовувати запропонований механізм взаємодії між місцевою владою та молоддю. Викладені рекомендації сприятимуть розробці комплексних планів, які об'єднують різні сфери, а реалізація цих планів сприятиме більш ефективному вирішенню проблем молодих мешканців громади.

З огляду на певні недоліки, ми вважаємо, що Україна все ще має необхідні умови для формування та реалізації молодіжної політики та сформувала свої основні принципи. Молодіжна політика містить широке законодавство, яке захищає права молодих людей займати важливе місце в суспільстві. Однак нормативна база фактично несистематична, що ускладнює її застосування. Необхідно оптимізувати механізм реалізації цих законодавчих гарантій у молодіжній сфері відповідно до вимог часу.

Окрім покращення молодіжної політики на центральному рівні управління, потребує суттєвого покращення функціональне та організаційне забезпечення відповідних структурних підрозділів на регіональному та місцевому рівнях, тобто органів місцевого самоврядування. На сучасному етапі державного становлення, коли трансформація децентралізації активно впроваджується, держава очікує, що новостворені громади виконуватимуть делеговані повноваження, включаючи й сфери молодіжної політики. Більшість новостворених громад зараз переживають складний перехідний період. Вони повинні впроваджувати декілька перетворень одночасно і навчитися взаємодіяти з представниками різних територіальних громад, щоб сприяти власному розвитку. Але об'єктивно така спільнота не може одночасно ефективно вирішувати велику кількість проблем у громаді. Об'єктивно існують причини: відсутність управлінського досвіду та відсутність професійно підготовлених фахівців.

Соціальні опитування, анкетування, експертний аналіз та результати моніторингу офіційних представників українського місцевого самоврядування в Інтернеті при формуванні та реалізації молодіжної політики на місцях дають основу для визначення наступних проблемних питань у цій сфері:

- спостерігається слабка взаємодія органів місцевої влади та держави, з одного боку, та волонтерів і представників громадських організацій, з іншого боку;
- у їх практичній діяльності майже не використовуються методи сучасної роботи з молоддю;
- слабкі вертикальні зв'язки між інституціями у цій сфері;
- вкрай обмежене фінансування місцевих цільових програм;
- низька вмотивованість працівників (посадових осіб органів місцевого самоврядування та державних службовців);
- відсутність сучасного методичного забезпечення, ще визначає особливості роботи із молоддю.

Висновки до другого розділу

1. Процес формування молодіжної політики розпочався дуже давно, але деякі вузькоспеціалізовані інститути з'явилися ще за часів СРСР, відтак саме з ХХ ст. закладаються основи сучасної моделі МП. Хоча радянська модель недосконала, зокрема, основна діяльність спеціалізованих установ є ідеологічною, ігноруючи інтереси цільових груп, а їхня політика узгоджується із загальною політикою комуністичної партії, закладаючи негативну основу для поточного розвитку МП незалежної України.

2. За період незалежності була створена достатня законодавча база, і організаційна структура МП почала відігравати певну роль, що дозволило поступово переходити від концепції розгляду молоді як об'єктів до перетворення її на зрілих суб'єктів молодіжної політики і цей процес ще триває.

3. Основні вектори та відповідні заходи молодіжної політики чітко прописані у відповідних програмах, яких налічується чотири. Аналізуючи їх у хронологічному порядку, ми помітили, що перший (1998 р.) заклав основу для формування молодіжної політики та забезпечив умови для розширення правового поля, хоча на цьому етапі молодь є лише об'єктом, а не активним учасником, таким чином, це можна пояснити радянською спадщиною. План на 2004-2008 роки зосереджений на розширенні участі громадськості, надаючи можливість децентралізації громадським організаціям, включаючи навчання та відбір молодих людей на державні посади, певні сфери соціальної інтеграції молодих людей з особливими потребами. Цей етап характеризується наявністю широкого спектру заходів, впливом та охопленням найбільшої кількості питань у сфері впровадження молодіжної політики.

4. Вирішенням проблем молоді в Україні займається велика кількість відомств: міністерства, центральні органи виконавчої влади (далі - ЦОВВ) та місцеві органи влади, діяльність яких здебільшого хаотична і

характеризується суперечливістю та відсутністю загально визначених стратегічних напрямків. З огляду на недоліки інституційної підтримки, закони та нормативні акти з питань молоді не відповідають потребам та інтересам сучасної молоді.

5. Особливості впровадження молодіжної політики на місцевому рівні пов'язані з існуванням дуалістичної структури органів: органів місцевого самоврядування, що позиціонують інтереси громади та місцевих державних адміністрацій, що представляють державні інтереси на місцях. Наразі напрямок концентрації влади перебудовується для вирішення проблеми впровадження МП на рівні ОМС. З процесом децентралізації та об'єднання територіальних громад, місцеві органи влади набувають все більше повноважень та обов'язків щодо ефективності впровадження молодіжної політики. Одним із ефективних інструментів реалізації місцевої молодіжної політики є цільові програми. Більшість міст мають відповідні затвержені програми, але в більшості випадків вони характеризуються офіційним ставленням до розвитку та відсутністю чіткого контролю за впровадженням.

6. Молодіжна політика на місцевому рівні реалізується шляхом розробки та впровадження відповідних цільових програм. Водночас існування таких програм не свідчить про їх якість. Більшість аналізованих програм є загальними та стандартними і не відображають справжні потреби та інтереси цільової групи населення. Таким чином, 87% молодих людей не беруть участі в заходах, що проводяться у їхніх населених пунктах, тому заходи, передбачені та впроваджені програмами, мають проблеми доцільності та ефективності. Забезпечення справжньої співпраці з молоддю для підвищення ефективності молодіжної політики є проблематичним.

Розділ 3

НАПРЯМИ ПІДВИЩЕННЯ ЕФЕКТИВНОСТІ ПУБЛІЧНОГО АДМІНІСТРУВАННЯ МОЛОДІЖНОЇ ПОЛІТИКИ В УКРАЇНІ

3.1. Удосконалення діяльності суб'єктів місцевого самоврядування щодо публічного адміністрування молодіжної політики

Важливим способом посилення діяльності органів місцевого самоврядування при формуванні та реалізації молодіжної політики є розширення координації. Цей аспект набуває особливого значення в процесі об'єднання територіальних громад, оскільки велика кількість новостворених ОТГ відчули «нестачу персоналу», тому обмін досвідом, що передбачає велику кількість контактів, також важливий для розвитку власної діяльності.

Щодо класифікації координованої взаємодії на основі результатів вітчизняного та зарубіжного досвіду можна визначити такі види:

- внутрішня (всередині суб'єкта МП, між об'єднаними в один структурний підрозділ цільовими напрямками), зовнішня (з іншими структурними рівнями, підрозділами);
- міжсекторна (між акторами трьох секторів: громадського, публічного та бізнес), міжвідомча (між органами влади).

Список можна продовжити, використовуючи різні ознаки класифікації, але це групи, які найважливіші серед інших груп.

Ми вважаємо, що будь-який предмет, зазначений у положенні Порядку, може ініціювати будь-яку форму взаємодії відповідно до положень процедури, видається дуже важливим.

Найчастіше використовуються такі інструменти координації на місцевому рівні [1]:

- координаційні ради з питань молодіжної політики;
- молодіжні дорадчі ради;
- молодіжні програми.

«За даними того ж соціологічного дослідження майже половина мешканців готова долучатися до заходів, що проводяться на території їх населеного пункту, отже, для збільшення реального позитивного показника необхідно застосовувати якомога більше координаційних інструментів, що надасть змогу» [198]:

- стимулювати громадську активність молоді, формування активної позиції участі в житті громади;
- підвищити рівень поінформованості населення щодо поточних молодіжних заходів;
- забезпечити відповідність запланованих у програмах заходів інтересам цільової категорії населення.

На нашу думку, після завершення процесу об'єднання територіальної громади, проблема інфраструктури молоді стане дуже гострою. Наразі такої інфраструктури майже немає в невеликих населених пунктах, більшість молодих людей мешкають у міських поселеннях, тоді як інша частина людей, які проживають у сільській місцевості, прагнуть переїхати до міст. В основному це пов'язано з відсутністю молодіжної інфраструктури, перспективами працевлаштування та кар'єрним розвитком. Як згадувалося раніше, після возз'єднання, питання молоді не розглядалися як пріоритетні, в результаті чого лише 13% молодих мешканців новоствореної ОТГ зазнали позитивних змін у МП. Якщо не звертати уваги на проблеми молоді, то тенденція урбанізації збережеться, що не сприятиме сталому розвитку новостворених громад у довгостроковій перспективі.

У попередньому розділі, коли ми говорили про існування відповідних структурних підрозділів у виконавчому органі МС, ми помітили, що в більшості випадків окремі структурні підрозділи (лише відділи) не створюються, а об'єднуються з суміжними цільовими підрозділами. З одного боку, така ситуація спрощує процедури координації між відповідними цільовими підрозділами, але не усуває необхідність координації з іншими структурними підрозділами, які не входять до гуманітарного департаментів.

«У Щорічному звіті щодо реалізації МП визначено, що дієвим інститутом взаємодії органів влади на усіх рівнях у молодіжній політиці мають стати міжвідомчі робочі групи з представників структур публічної влади, бюджетних підприємств, установ та організацій, які дозволять скоординувати спільну діяльність, тобто, те, що зазвичай називають координаційною радою з питань МП»[1].

У першому розділі ми проаналізували закордонний та практичний досвід Фінляндії, ми вже говорили про створення ефективного молодіжного комітету, який є одним із інструментів взаємодії між ОМС та молоддю. Саме цей інструмент закладає основу для перетворення молоді в суб'єкта МП.

У зв'язку з цим варто відзначити, що після Революції гідності українська молодь отримала більше можливостей брати участь у публічному управлінні завдяки грантовим проектам, особливо завдяки своєму впливу на нього. Наприклад, нам слід звернути увагу на такі ініціативи, як молодіжні центри. Саме ці нові інститути громадянського суспільства стали пріоритетами молодіжної політики України після подій 2013-2014 років. Одним словом, молодіжний центр має на меті сприяти всебічному розвитку молоді, громадянській освіті, популяризації здорового способу життя, волонтерство, розвивати молодіжне підприємництво, збільшувати мобільність молоді та покращувати її взаємодію з органами державної влади. Сьогодні в Україні є сотні молодіжних центрів у різних містах України, які успішно провели роботу у більшості частин України. У 2019 році Молодіжний центр також відкрився у Чернівцях.

2 червня 2020 року з ініціативи Чернівецької обласної державної адміністрації було створено Молодіжну раду, до складу якого увійшли 33 представники та активісти за різними квотами з районів.

Молодіжна рада - це консультативно-дорадчий орган і перша рада з інклюзивною квотою в Україні. Крім того, до нього входять представники ОТГ/районів, установ громадянського суспільства, студентського та

учнівського самоврядування, бізнесу, навчальних закладів та органів державної влади.

Під час своєї роботи Молодіжній раді вдалося організувати деякі заходи для молоді регіону та внести своє бачення у формулювання молодіжної політики через представників у громадській раді обласної державної адміністрації.

«Відповідно до Положення Молодіжної ради, її діяльність сприяє:

- участі молоді у процесах розроблення законодавчої бази щодо питань молодіжної політики області та контроль за їх виконанням;
- завдяки участі у розробленні програм молодіжної сфери, молодь має змогу вносити свої побажання щодо вирішення питань соціально-економічного, політичного та культурного життя регіону;
- об'єднанню молодіжного руху на території Чернівецької області;
- співпраці Чернівецької ОДА з інститутами громадського суспільства та об'єднаннями» [79].

Молодіжні цільові програми є одним із інструментів впровадження МП на загальнодержавному та місцевому рівнях. За роки незалежності Україна накопичила значний досвід у формуванні таких програм, а також існують відповідні програми в різних районах та населених пунктах. Аналізуючи стан розробки та реалізації таких програм, ми підсумували їх типові недоліки:

- невідповідність структури звітів про виконання програм поставленим завданням та визначеним показникам;
- велика кількість пріоритетних напрямів реалізації;
- розмитість показників результативності та ефективності виконання програм (або їх відсутність);
- брак ресурсного забезпечення (більшість програм недофінансовані);
- формальний (шаблонний) підхід до розробки місцевих

програм (наявність калькувань);

- невідповідність завдань та заходів програм реальним потребам та інтересам молоді;

- недосконалий кількісний та якісний склад заходів з реалізації програми.

«Проведемо паралель з ситуацією, що відображена в результатах соціологічного дослідження за підсумками 2017 року: так 49% цілковито не довіряють політичним лідерам. Оцінюючи рівень довіри за п'ятибальною шкалою, де 1 – найнижчий бал, Верховна Рада отримала 1,81 бала, Кабінет Міністрів – 1,87, суди та Президент – 1,98. Найвищий рівень довіри у церкви, волонтерських рухів та армії, однак він лише наближається до 3 балів, що все одно є досить низьким результатом. Лише 7% молодих людей вважають, що інтереси молоді добре представлені в політиці, водночас більшість молодих людей участі у політичній діяльності брати не прагнуть (лише 4% готові брати участь)» [198].

Результати загальнодержавного опитування показують, що рівень довіри суттєво не змінився, а скептицизм молодих людей зростає. Водночас варто наголосити, що за рівнем самоідентифікації молодь співвідносить себе саме з місцевим рівнем (73%). Майже половина з них готова брати активну участь у заходах та акціях у своїх населених пунктах, що зазвичай міцний фундамент для МП.

Водночас, ці приклади показують, що більшість молодих людей не беруть участі у прийнятті та розробці управлінських рішень, які місцеві органи влади мають вирішувати проблеми молоді. Однак є й інші більш успішні приклади, коли місцева влада організовує реалізацію молодіжної політики.

За напрямками та змістом діяльності програми, заходи та проекти поділяються на: експертно-аналітичні, освітньо-виховні, інформаційно-просвітницькі, культурологічні. За формою проведення, відповідно до

зазначеного наказу, заходи поділяються на: дебати, тренінги, круглі столи, семінари-тренінги, різноманітні акції, форуми, конференції, фестивалі, конкурси, наметові табори, походи, вишколи, ігри, збори-походи, зльоти, семінари, дослідження та інші форми [142].

Ми вважаємо, що ці форми роботи з молоддю повинні бути доповнені програмами обміну, мобільністю студентів та молоді, дослідженням та іншими формами взаємодії, щоб молодь могла набувати більше прикладних знань та навичок, а також давала можливість молоді більше інтегруватися у суспільство. Програма також має бути зосереджена на створенні відповідної інфраструктури, яка дозволить молоді здобувати необхідні знання та навички, вести здоровий спосіб життя та вирішувати різні соціально-побутові проблеми, включаючи житло.

Важливим, на наш погляд, є те, що в нашій області діє Чернівецька Молодіжна рада при ОДА, якою було проведено 28 публічних заходів за півтора років діяльності. Молодіжну раду фінансують як окрему статтю витрат Управління молоді та спорту Чернівецької ОДА

Підсумовуючи матеріали звіту за 2020 рік (див. Додаток Г) щодо виконання положення та проведення заходів для молоді, зазначимо, що від початку діяльності Молодіжної ради області було пророблено чимало роботи. Починаючи від документаційного оформлення діяльності ради та комітетів, зокрема, було розроблено та прийнято такі документи:

1. Положення Молодіжної ради при Чернівецькій ОДА
2. Положення про постійні комітети
3. Регламент про роботу Молодіжної ради при Чернівецькій ОДА

Було сформовано 11 комітетів:

- фізичної культури та спорту;
- освіти, учнівського самоврядування та інтелектуального розвитку;
- з питань інклюзії;
- PR-комунікації та роботи зі ЗМІ;
- соціальної та молодіжної активності;

- комунікації та взаємодії з бізнесом;
- регіонального розвитку;
- дипломатичного протоколу і стратегічного співробітництва;
- культури та мистецтв;
- інформаційної діяльності та комунікації з молоддю;
- діяльності молодіжних центрів.

Таким чином, за період роботи Молодіжної ради області було організовано 9 заходів, 12 акцій у контексті співпраці з органами влади та громадськістю, голова Молодіжної ради дав 5 інтерв'ю ЗМІ. Також рада долучилась до 18 обговорень стосовно залучення молоді до публічного управління та стану розвитку молодіжної політики. Загалом основними пріоритетами в реалізації молодіжної політики у Чернівецькій області впродовж цих років було організовано:

- ✓ комітет фізичної культури і спорту, разом із іншими членами ради, взяли участь в акції «Перемога у нас у крові» та стали донорами крові;
- ✓ комітет соціальної та молодіжної активності та депутати молодіжної ради організували акцію «Ти – це закон», з метою просвітництва молоді та розвитку громадської участі;
- ✓ комітет регіонального розвитку працював над формуванням «Дорожньої карти утворення Молодіжних рад при ОТГ»
- ✓ комітет дипломатичного протоколу і стратегічного співробітництва разом із головою Молодіжної ради вели онлайн-переговори із Молодіжною радою Рівненської області щодо співпраці та подальшої спільної роботи;
- ✓ проєкт «Учнівське самоврядування в дії», організований комітетом учнівського самоврядування та інтелектуального розвитку;
- ✓ провели опитування молоді ОТГ та проаналізувавши відповіді, виокремили проблемні теми та залучились підтримкою від представників ОТГ;

- ✓ комітет PR-комунікації та роботи зі ЗМІ за підтримки Управління молоді та спорту ЧОДА, організували експрес-курс Media Day, з метою надихнути молодь на нові звершення та досягнення, надати практичні поради від успішних спікерів;
- ✓ форум молоді Буковини, де молодь Буковини матиме змогу ознайомитись із поняттями, що пов'язані із молодіжною політикою.

Також в одному з інтерв'ю ЗМІ голова Молодіжної ради при Чернівецькій обласній державній адміністрації Олександр Кійко зазначив: «Ми є консультативно-дорадчим органом при Чернівецькій обласній державній адміністрації. Наше завдання – сприяти участі молоді для вирішення питань соціально-економічного, політичного та культурного життя регіону, а також подавати свої пропозиції щодо реалізації державної політики у молодіжній сфері. Ми є першим скликанням Молодіжної ради в Чернівецькій області. Це велика честь та відповідальність для нас: пройти цим шляхом та створити дієве положення, за яким ми можемо працювати. Нам необхідно визначити механізми співпраці молоді у місті та області з Чернівецькою обласною радою. Молодіжна рада – це про співпрацю молоді з органами державної влади» [157]. Ця цитата влучно підкреслює суть та значення Молодіжної ради.

Актуальними, на наш погляд є вирішення наявних проблем стосовно співпраці Молодіжної ради з ОДА, до прикладу, відсутність виділення коштів в достатній мірі на організацію проектів, а також велика кількість бюрократичних бар'єрів, що додають труднощі в отриманні цих коштів. А також існує проблема ефективної взаємодії усіх учасників процесу реалізації МП, делегування повноважень від органів влади до інститутів громадянського суспільства, відсутність урізноманітнення форм роботи, необхідність вивчення та впровадження кращих світових практик та поглиблення міжнародної співпраці. Насправді, використання цих аспектів позитивно вплине на вирішення існуючих проблем. Щодо заходів, то вони чітко корелюються з загальнодержавним виміром.

Варто також зазначити, що рішення Чернівецької обласної ради від 15.08.2016 р. "Про затвердження Комплексної програми молодіжної політики у Чернівецькій області на 2016 - 2020 роки", з метою всебічної підтримки громадянської активності молоді, надання соціальних гарантій, створення сприятливих передумов для життєвого самовизначення та самореалізації молодих громадян, розвитку громадських молодіжних об'єднань, сприяння їх роботі у вирішенні нагальних проблем молоді, Чернівецька міська рада вирішила затвердити Програму "Молодь міста Чернівців" на 2018 - 2020 роки.

А вже 30 березня 2021 року на 2-ій сесії Чернівецької обласної ради VII скликання депутати проголосували за прийняття «Регіональної програми молодіжної політики у Чернівецькій області на 2021-2025 роки». З метою створення нових можливостей для розвитку потенціалу молодих людей та їхньої самореалізації в програмі зроблено акцент на збільшенні компетентності молоді, зокрема на здобутті громадянських компетентностей. Особлива увага була спрямована на розвиток напряму волонтерства серед молоді області.

Зокрема, програмою передбачена підтримка заходів, спрямованих на залучення молоді до процесів ухвалення рішень. В рамках цього ще більшої важливості набуває процес створення молодіжних рад у територіальних громадах. Ще одним вагомим нововведенням, у порівнянні з минулими роками, стало введення стипендій для молодих вчених.

Важливим доповненням стало призначення обласної премії імені В.Аксенина та О.Щербанюка за активну громадську позицію, утвердження ідеалів та цінностей Революції Гідності. Результати виконання програми сприятимуть забезпеченню реалізації системної та комплексної державної політики у сфері молодіжної політики в Чернівецькій області.

Також Управління молоді та спорту Чернівецької обласної державної адміністрації, спільно із Міністерством молоді та спорту України, Державним інститутом сімейної та молодіжної політики, за підтримки

Програми розвитку ООН в Україні вже декілька років поспіль реалізовує навчальну програму «Молодіжний працівник». За підтримки Програми розвитку Організації Об'єднаних Націй України, у співпраці з Міністерством молоді та спорту України та Національним інститутом сім'ї та молодіжної політики, у 2014 році була реалізована Програма «Молодіжний працівник». Реалізація Програми «Молодіжний працівник» в Україні - це унікальна можливість підвищити професіоналізм державних службовців та представників громадських об'єднань, які працюють з молоддю, що збільшить кількість молоді, залученої до формування молодіжної політики та зміцнить державне співробітництво з молодіжними громадськими установами для розвитку молодіжного суспільства.

3.2. Методи оновлення організаційно-управлінської діяльності органів публічного управління та їх взаємодії з молоддю

Швидкий розвиток суспільного життя має все більший зовнішній вплив на життя в регіонах. Обмежені природні, фінансові та інші ресурси потребують оновлення методів регіонального управління. Це залежить від експертів – державних службовців та посадових осіб місцевого самоврядування, які мають можливість швидко адаптуватися до внутрішнього та зовнішнього середовища, та прийняття ефективних управлінських рішень, включаючи нестандартні ситуації. Більшість із цих вимог можуть виконувати молоді люди.

Однак проблема в тому, що серед державних службовців та органів місцевого самоврядування є більше молоді, яка працює на нижчих рівнях управління, і оскільки вони тимчасово залишаються у державному секторі, їх діяльність є інертною. Таким чином, з'явилася нагальна потреба в розробці, апробації та науковому обґрунтуванні на практиці нових механізмів ефективного використання і залучення потенціалу молоді на всіх рівнях виконавчої та законодавчої гілок державної влади, а особливо на

регіональному рівні, яке в умовах поглиблення процесів регіоналізації і глобалізації потребує прийняття ефективних та швидких управлінських рішень. Цього можна досягти шляхом розробки теоретичних моделей розвитку.

У грудні 2017 р. Міністерство молоді та спорту України запропонувало модель реалізації молодіжної політики на рівні ОТГ [1, с. 78] (див. Додаток Б). Українським органам місцевого самоврядування слід впроваджувати молодіжну політику на місцевому рівні.

Однак вони відчуватимуть значний державний вплив з боку центральної влади (через законодавство, відповідальність за децентралізацію та фінансову залежність). Фактично об'єднання місцевих громад передбачає розширення їх можливостей та фінансову незалежність. Водночас, згідно з моделлю планування, роль органів місцевого самоврядування все ще відіграватиме важливу роль, але через погану координацію це може перешкоджати ефективній реалізації парламентарів.

«Актуалізуючи необхідність формування та реалізації обґрунтованої молодіжної політики, акцентуємо увагу на тому, що ж розумітимемо під цим поняттям. Так, «обґрунтована молодіжна політика» – це молодіжна політика, що «заснована на доказах» (англ. «evidence-based», доказова, обґрунтована). Під поняттям «обґрунтована молодіжна політика» розуміється, молодіжна політика, яка не тільки заснована на політичних й моральних цілях, а також ґрунтується на достовірній інформації про соціальне становище молодих людей в суспільстві, їх мінливих очікуваннях, ставленнях та стилях життя.

Одним із важливих джерел інформації є незалежні, об'єктивні та професійні соціологічні дослідження й статистичні дані. Крім того, надійність емпіричної інформації про реалізацію політики необхідна для того, щоб вчитися на досвіді, а також розвивати поставлені цілі, підходи й методи в політиці та роботі з молоддю» [99].

Фактично це залежить від потреб та інтересів цільового населення – це потужний плацдарм для активізації участі молоді, підвищення довіри до

влади та підвищення якості індексу розвитку молоді. Поняття «обґрунтована молодіжна політика» можна схематично описати таким чином (рис. 3.1).

Рис. 3.1 Складові поняття «Обґрунтована молодіжна політика» [99]

Джерело: [24]

Тому, щоб сформувану обґрунтовану МП, важливо, щоб молодь брала широку участь у процесі формування та впровадження. Необхідно залучити молодь до управління соціально-економічним розвитком регіону. Важливість навчання та освіти молодих менеджерів обумовлена багатьма факторами, основними з яких є:

- суспільне життя, яке стає дедалі динамічнішим, вимагає наявності в органах місцевого самоврядування та в державній службі мобільних, енергійних, здатних легко адаптуватися до змін оточуючого середовища, здатних ефективно здійснювати комунікації управлінців, приймати виважені управлінські рішення;

- саме молодь завжди здатна внести найновіші знання, швидко опановує нове, відкриває нові технології до державного управління, і, таким чином, значно підвищити його ефективність;

- необхідність зміни поколінь передбачає поступове наслідування обов'язків і прав у всіх сферах суспільного життя (до прикладу, в державному управлінні) [62].

Хоча молодих людей потрібно активно залучати, їхня активність все ще дуже низька. На основі аналізу найкращої теорії та розвитку практики ми пропонуємо застосувати метод «Драбина участі Ханта» [209, с. 26], як чудовий приклад ефективних форм взаємодії з молоддю.

Роджер Харт розробив інструмент, який може використовувати зображення сходів для аналізу ступеня участі молоді у суспільному житті. У своєму методі автор відображає складність відносин між суспільством та молоддю (з урахуванням елементів державного молодіжного управління), враховуючи стереотипи «меншовартості» молодих працівників з соціальної точки зору. Тому Роджер Харт пропонує нам восьмиступеневу «драбину участі» [209, с. 26]:

Сходинка 1: До участі в проекті запрошують, маніпулюючи, молодих людей, але це не вплине на рішення та його кінцевий результат. Насправді, їх присутність необхідна для досягнення інших цілей, таких як перемога на місцевих виборах, створення хорошої репутації установи або отримання додаткових коштів від інституцій, які підтримують участь молоді.

Сходинка 2: Художнє оформлення. Необхідно, щоб молодь брала участь у проекті, щоб представляти молодих людей як групу з меншими правами. Вони не відіграють жодної важливої ролі (за винятком присутності), але, як і з реальним художнім оформленням, молодь виводиться на передній план проекту чи організації, щоб їх було легко помітити.

Сходинка 3: Символічний захід (токенізм). У проекті роль молодих людей розподілена, але вони не впливають на прийняття рішень.

Створюється неправильне враження (навмисно чи ненавмисно), що молоді люди беруть участь, але, насправді, у них немає можливості обирати, що робити і як саме.

Сходинка 4: Проект доручають молодим людям і повідомляють їм про його реалізацію. Проектом керують дорослі, при цьому молодих людей запрошуюють виконати завдання або певну роль у проекті, і вони усвідомлюють свій реальний вплив на проект.

Сходинка 5: З молодими людьми консультуються, їх інформують. Дорослі керують проектом, молоді люди надають коментарі та пропозиції, а їм розповідають, як ці пропозиції допомагають приймати остаточні рішення та досягати цілей.

Сходинка 6: Ініціатива проекту виходить від дорослих, а рішення приймається з молодими людьми. Таким чином, молодих людей запрошують як рівноправних партнерів для прийняття рішень та розподілу відповідальності з дорослими.

Сходинка 7: Керує проектом молодь. Проектами керують молоді люди, і дорослі можуть бути запрошені для надання необхідної підтримки, але проект можна реалізувати без їхнього втручання.

Сходинка 8: Спільне прийняття рішення. Проекти чи ідеї пропонує молодь і запрошує дорослих брати участь у процесі прийняття рішень як партнерів [209, с. 27].

Зокрема Харт коментує «драбину участі» наступним чином: «Хоча вищі сходинки драбини представляють більш високий рівень ініціативи молоді, це не означає, що молода людина повинна завжди діяти на найвищому рівні своїх здібностей. Розуміння драбини важливе і для дорослих/керівників з метою створення умов, що спонукають групи молоді працювати на будь-якому рівні за їх вибором. Молода людина може обрати діяльність на різних рівнях, в різних проектах або на різних етапах одного й того ж проекту. Деякі молоді люди не можуть бути ініціаторами, але прекрасно можуть співпрацювати в рамках проекту» [209, с. 26-28].

Дуже важливо, щоб співпраця з молоддю не відбувалася на перших трьох етапах драбини. Це насправді є рівень неучасті та створює передумову для маніпулювання молоддю. На наш погляд, згідно з загальнодержавним рівнем участі, молодь перебуває на третьому етапі, лише іноді – на четвертому. Така ситуація певною мірою існує на місцевому рівні, де молодіжна політика часто ілюструється виразом «для нас, але без нас».

Основними складовими механізму роботи з молоддю є:

- проведення конкурсів креативних ідей розвитку;
- моніторинг кадрового потенціалу різних сфер регіону;
- проведення відповідних тренінгових, просвітницьких та навчально-консультативних заходів для перспективної молоді;
- запровадження інноваційних технологій щодо підбору кадрів.

Варто заохочувати розвиток креативного менеджменту, при якому зростає роль професійних і особистісних якостей підлеглих та керівника, рівень загальної культури і спілкування, за рахунок чого підвищується ступінь творчої та організаційної децентралізації, прискорюються інтеграційні процеси, поглиблюється професійна диверсифікація в колективі й зростає відповідальність за кінцеві результати діяльності не просто відповідного органу влади, але кожного його службовця.

«З використанням європейського досвіду українське законодавство в останні роки були імплементовані правові норми, що зобов'язали ОМС України та їх структурні підрозділи надавати адміністративні послуги населенню через так звані Центри надання адміністративних послуг (далі – ЦНАП). Ця новація почала також використовуватись структурними підрозділами в ОМС України, що відповідають за впровадження національної молодіжної політики на місцях» [129].

Слід також зазначити, що відповідно до «норм Закону України «Про адміністративні послуги» наприкінці 2014 р. ЦНАПи в Україні почали видавати паспорти громадян України, переважно молоді, віком 18 років. Також ЦНАПи мають надавати й інші послуги з оформлення паспортів

(вклеювання фотокарток у віці 25, 45 років та ін.). З 2015 р. ЦНАПи розпочинають видачу «проїзного документу дитини», що також збільшує кількість адмінпослуг, споживачами яких є переважно діти та молодь» [89].

Також варто зазначити, І. Дегтярьової та А. Ляхоцького вважали, що «доцільно передбачити запровадження механізму періодичної кадрової ротації молодих працівників органів державної влади та органів місцевого самоврядування – як в межах структурних підрозділів певного органу, так і в межах системи регіонального управління, яке може включати й недержавні структури. Це дасть можливість молодим державним службовцям і посадовим особам місцевого самоврядування систематизувати теоретичні і практичні знання з публічного управління, місцевого самоврядування, удосконалити власні практичні навички, зокрема, ідентифікувати проблеми регіонального розвитку у контексті їх розгляду різними органами публічної влади і недержавними структурами» [23, с. 81 – 92].

Суспільство і держава мають забезпечити інноваційну та випереджальну участь молоді в державотворчих процесах, створити рівні можливості для розкриття інтелектуального, професійного, творчого потенціалу молоді, а також сприятливі умови для реалізації її культурних і духовних потреб. Звідси випливає потреба в підтримці набуття молоддю соціального досвіду, створені досконалих механізмів використання молоді в системі управління регіональним розвитком, підтримці молодих сімей, формування вміння жити в громадянському суспільстві, конкурентоздатності на ринку праці, формування загальнолюдських ціннісних орієнтацій, патріотизму, якісної освіти, громадської і національної свідомості серед молоді, яка б могла забезпечити безперервність розвитку держави Україна, базуючись на національних і державних цінностях. У такому разі ефективність публічного управління при реалізації молодіжної політики на місцевому та регіональному рівнях може суттєво підвищитись.

Основними напрямками реалізації потенціалу молоді в регіональному управлінні мають бути: пошук нових проектів, технологій, комплексних

рішень у сфері регіонального розвитку, формування відповідних інноваційних стратегій, нових інструментів та механізмів управління. Необхідна активна участь молоді у формуванні нестандартних пропозицій для досягнення цілей та реалізації нових принципів регіональної політики [23, с. 81 – 92].

При цьому пріоритетом регіональної та місцевої політики має бути створення умов для розвитку економічної та соціальної діяльності молоді та залучення її до процесу вирішення власних та регіональних проблем. Основна позиція – активізація молоді та розвиток її особистісних якостей шляхом збільшення активності в громадському та регіональному житті, а не політика вирішення нагальних проблем і протиріч у молодіжному середовищі.

Тому для збільшення участі молоді необхідно використовувати різноманітні методи впливу на всіх рівнях реалізації молодіжної політики. Зокрема, оскільки він близький до кінцевого «споживача», це місцевий рівень, де легко оцінити ефективність та дієвість таких інструментів. На Рис. 3.2. зображено вплив органів місцевого самоврядування на формування та реалізацію молодіжної політики України, включаючи організаційні, адміністративно-правові, морально-етичні, фінансово-економічні та інформаційні впливи.

Реальність останніх років показала, що Україні потрібно приділяти більше уваги молодіжним рухам на місцевому та регіональному рівнях, адже саме тут формуються особи, які не байдужі до проблем суспільного розвитку, які можуть формувати інноваційні стратегії регіонального розвитку. Водночас вони мають бути в регіоні, щоб створити належні умови в системі управління, щоб стимулювати ентузіазм молодих спеціалістів, тобто створити вигідне робоче середовище та спонукати їх залишатися в регіоні та активно працювати в системі управління його розвитку.

Рис. 3.2 Засоби впливу органів місцевого самоврядування на розвиток та реалізацію молодіжної політики в Україні

Джерело: [84, с. 154]

Особливу увагу слід приділити морально-етичним засобам забезпечення – оскільки загальне вираження ролі державного управління на місцевому рівні, а також інформаційне, на нашу думку, її роль недооцінюється, а її відображення в молодіжній політиці досить слабе (з огляду на опитування громадської думки та участі молоді в місцевих молодіжних заходах). Поєднуючи сучасну управлінську практику та світовий досвід, ми розробили

та запропонували нову модель оновлення організацій місцевого самоврядування та управлінської діяльності щодо реалізації молодіжної політики. Ця модель враховує нові стилі роботи та вимоги до навчання, діяльність та інші сучасні аспекти розвитку у цій сфері (Додаток В).

Саме шляхом встановлення та впровадження методів управління та організації молодіжної політики на місцевому рівні ми можемо отримати обґрунтовану місцеву молодіжну політику, яка відповідає таким ознакам ефективності:

- передбачає перелік адміністративних послуг та систему їх надання, що орієнтовані на потреби молоді, дітей та їх батьків, молодих сімей;
- в довгостроковій перспективі має чіткі цілі, а також визначає досягнення на які вона спрямована;
- передбачає перелік затверджених календарних проектів, заходів, планів у пріоритетних сферах;
- відображає міжсекторний підхід (взаємодію бізнесу та ЗМІ, громади, місцевої влади);
- має відповідні ресурси: обладнання, бюджет, споруди, виконавців, приміщення;
- містить зрозумілу стратегію;
- використовує та адаптує відомі міжнародні та європейські практики по роботі з молоддю на місцевому рівні;
- має сформовані визначення молодіжної політики, цілі, мету, що є зрозумілими для молоді та передбачають її активну участь;
- передбачає участь молоді у оцінюванні, розробці, реалізації та всіх стадіях участі в місцевій молодіжній політиці;
- розглядає молодих людей як ресурс, а не проблему;
- ґрунтується на статистичних даних та даних соціальних опитувань.

Одинадцять індикаторів молодіжної політики Ради Європи можуть бути використані як показники ефективності для доповнення запропонованого підходу до формування сучасної молодіжної політики на

місцевому рівні. Це допоможе об'єктивно оцінити ефективність місцевої молодіжної політики та дозволить органам місцевого самоврядування приймати нові рішення щодо якісного управління у цій сфері.

Висновки до третього розділу

1. Виклики сьогодення актуалізували перегляд процесу формування та реалізації молодіжної політики, що сприяє розширенню взаємовідносин та взаємодії між державною системою (у тому числі на місцевому рівні) та безпосереднім «споживачем» - молоддю. Хоча основний носій молодіжної політики визначається на національному рівні, її реалізація на місцевому рівні безпосередньо впливає на цілі управління, а також є найбільш чутливою частиною сприйняття зворотного зв'язку. На місцевому рівні існує великий потенціал для розвитку взаємодії з молоддю та її широкої участі у формуванні та реалізації здорової молодіжної політики. Зрештою, ключовою передумовою для формування та впровадження обґрунтованої молодіжної політики є те, щоб молодь активно брала участь у роботі адміністративних органів та органів місцевого самоврядування для забезпечення свого кар'єрного розвитку та вмотивованості їх роботи..

2. Одним із ключових інструментів реалізації МП є молодіжні програми, розроблені на державному, регіональному та місцевому рівнях. Особливо важливо забезпечити відображення принципу субсидіарності у формуванні таких програм та координації їх діяльності. Хоча органи місцевого самоврядування мають досвід формування програм, більшість із них демонструють формальні методи та є неефективними. На місцевому рівні необхідно зосередитися на розвитку інноваційних форм діяльності з молоддю: квестів, флешмобів, професійних та психологічних тренінгів.

3. Важливим способом покращення МП на місцевому рівні є вибір та адаптація найкращого європейського досвіду. Оцінка вітчизняних досягнень

за 11 індикаторами молодіжної політики Ради Європи, виявила деякі недоліки, що узгоджує розвиток із сучасним європейським виміром: розширення участі громадськості та забезпечення гідної якості молодіжних послуг. Багато з цих послуг надаються через ЦНАП, але варто інтегрувати туди найбільшу кількість цих послуг і надавати їм відповідних експертів. Перспективним також є впровадження фаху та посади молодих працівників, який, як спеціально підготовлений експерт, буде виконувати роль координатора між молоддю та державним сектором.

4. Ефективно впроваджуючи окреслені методи покращення виконання МП, органи місцевого самоврядування зможуть перетворити існуючу МП на обґрунтовану, виходячи з реальних потреб та інтересів молоді. У зв'язку з цим важливо звернути увагу на інноваційний та творчий потенціал молоді через конкурси молодіжних проєктів, молодіжні ініціативи, участь молоді у стажуваннях в органах державної влади, які можуть бути використані для реалізації МП. Враховуючи перспективи розвитку реалізації МП в частині перетворення молоді на суб'єкта, ядром МП місцевого рівня мають стати молодіжні центри.

ВИСНОВКИ

У магістерській роботі наведено теоретичне узагальнення та надано нові шляхи вирішення конкретних наукових та прикладних проблем, що є теоретико-методологічним обґрунтуванням удосконалення методів реалізації молодіжної політики органами місцевого самоврядування та надано пропозиції щодо її практичної реалізації. Узагальнення результатів дослідження дає змогу сформулювати деякі висновки та пропозиції, що мають теоретичне та практичне значення.

1. Аналіз вітчизняних та зарубіжних наукових ресурсів з даної теми дослідження показує, що теоретичними та практичними питаннями формування та реалізації молодіжної політики займаються фахівці різних галузей наукового знання: філософи, історики, економісти, психологи, педагоги, соціологи. Теоретичні та практичні напрацювання щодо вдосконалення організаційно-допоміжної діяльності органів місцевого самоврядування щодо формування та реалізації молодіжної політики майже не проводилась, що підтверджує актуальність дипломного дослідження та визначило методологію його розробки.

Виходячи з творчого та інноваційного потенціалу молоді, її характеристик, соціальної ролі та проблем у формулюванні та реалізації молодіжної політики на всіх рівнях, необхідно враховувати дуалістичну природу цієї групи людей. Суть полягає в тому, що в суспільних відносинах молодь, як і будь-який член суспільства, є одночасно і об'єктом (на них безпосередньо впливає управління), і суб'єктом (коли їх креативний потенціал направлений на участь у житті суспільства, формуванні та корегуванні впливів). Таким чином, суб'єктивність молоді у формуванні та реалізації молодіжної політики є не лише додатковим ресурсом для цих процесів, але й потенціалом для інновацій.

2. Моделі молодіжної політики у світі абсолютно відрізняються одна від одної: неоконсервативна (іноді її називають американською) базується на

захисті прав малозабезпеченої молоді, наданні послуг та обмеженому втручанні; соціал-демократична - це навпаки активна співпраця у формуванні та реалізації молодіжної політики. Беручи до уваги соціально-економічні та психологічні особливості українців, неоконсервативна модель молодіжної політики не є органічною, не адаптується до національних умов і не може бути застосована в Україні. Саме тому соціально-демократична модель державної підтримки молоді найбільше сприяє реалізації та впровадження в Україні, забезпечуючи умови для розвитку молоді та використовуючи її як джерело соціальних, культурних та економічних трансформацій.

Підхід молодіжної політики в європейських країнах суттєво відрізняється від статичної моделі обмеженого втручання та динамічної моделі активної молодіжної політики, які постійно змінюються відповідно до мінливих потреб молоді; від наявності розгалуженої системи спеціалізованих на МП органів, до включення цього сектору до суміжних (освіта, соціальна сфера тощо). Однак, незважаючи на цю різницю, спільними характеристиками всіх країн-членів ЄС є: посилення участі молоді в малому та середньому бізнесі, превенція девіацій, приділення особливої уваги соціально уразливих категорій молоді, захист прав і свобод молоді через освіту та створення відповідних інституцій. .

3. Щоб узагальнити перспективи адаптації до досвіду країн ЄС, необхідно оновити впровадження молодіжної політики фінського типу. Адже, спільними характеристиками є наявність в Україні розгалуженої структури органів, ґрунтовної законодавчої бази, потужний потенціал громадських молодіжних організацій у площині діяльності яких знаходиться МП. Одним із практичних напрямків впровадження фінського досвіду є створення та функціонування Молодіжних комісій, як інституції, де українська молодь може активно брати участь у державному управлінні. Існуючі сьогодні Молодіжні ради мають переважно дорадчий характер, переважно використовуються як інформаційний ресурс взаємодії державних органів, органів студентського самоврядування, громадських організацій.

4. Україна успадкувала статичну модель молодіжної політики з радянських часів. Тому наявність професійної організаційної структури та чітке відокремлення молодіжної політики як професійної сфери були позитивними аспектами. Водночас виняткове сприйняття молоді як об'єкту МП, уніфікованість місцевих політик, загальне ідеологічне забарвлення того часу сформувало низку негативних рис серед яких нівелювання інноваційного потенціалу, обмежена (або повна відсутність) молодіжна участь у формуванні МП, ускладнена соціалізація та низька компетентність молоді, недостатній рівень кадрового забезпечення профільних суб'єктів на районному та місцевому рівнях тощо.

За кілька років незалежності України увага приділялася молодіжній політиці досить нерівномірно, що дозволило вдосконалити цикл її розвитку за кількістю та якістю нормативно-правового забезпечення. Також було виділено сім періодів починаючи від формування нормативно-правової бази (1992 – 1998 рр.) і закінчуючи проведенням інституціональних змін в організаційній структурі (2011 – 2014 рр.) та адаптацією вітчизняної МП до норм та стандартів ЄС (з 2014 р.). До спеціалізованих місцевих автономних утворень, які реалізують молодіжну політику, належать підрозділ виконавчого органу ради, відповідні підкомітети та інші суб'єкти з відповідними обов'язками. Однак через відсутність фінансової підтримки вони часто працюють з молоддю в освіті, соціальному забезпеченні, релігії та інших суміжних сферах. Це відкриває перспективи для тісної співпраці, але також може знизити ефективність через недостатню кількість персоналу та злиття із суміжними галузями.

5. Завдяки історії та традиціям реалізація української національної молодіжної політики, її механізм формування, визначення позиції та ролі органів місцевого самоврядування у цьому процесі мають свої особливості на місцевому рівні. Разом вони створили державну модель молодіжної політики України, яка характеризується: негативним впливом Радянського Союзу в чинному законодавстві щодо молодіжної політики; психологічними

особливостями українців, які не дозволяють органічно застосовувати неоконсервативну модель молодіжної політики; саме тому соціально-демократична модель підтримки молоді може стати найбільш сприятливою для реалізації та впровадження інноваційності молоді в Україні як джерела для соціоальних та культурних перетворень.

Сфери вдосконалення молодіжної політики на місцевому рівні розширюють міжсекторну та міжвідомчу координацію за допомогою такого типу консультацій: створення дорадчо-консультаційних органів, опитування та анкетування, розширення механізмів громадського контролю, експертна оцінка представниками громадського сектору проектів програм, планів заходів тощо. Це забезпечить відповідність запланованих програмою заходів для цільового населення; підвищить обізнаність людей щодо поточної діяльності молоді; стимулює громадську діяльність молоді та сформує позицію для активної участі у житті громади.

6. Вектор розвитку європейської молодіжної політики та необхідність дотримання показників, запропонованих Європейською Комісією, вимагає: розширення осередків неформальної освіти молоді; виділення особливої уваги на розбудові молодіжної інфраструктури в новостворених об'єднаних територіальних громадах (ОТГ), створення спеціального напрямку у бюджетному фінансуванні програм та проектів з місцевого розвитку, що стосувався б молоді (1 проект на 1 громаду); розширення інформаційно-просвітницької роботи. Також у рамках чинного законодавства передбачити заохочувальні пільги щоб забезпечити 100% фінансування цільових молодіжних програм (з урахуванням "фільтру доцільності" до визначених у них заходах); реалізації їх інноваційного креативного потенціалу; забезпечити відповідність заходів МП на різних територіальних рівнях з опорою на принципи субсидіарності, деконцентрації та децентралізації; забезпечити формування дієвих молодіжних рад на місцевому рівні; проводити постійний моніторинг громадської думки та вивчення потреби молодих людей щодо заходів МП на місцевому рівні; проводити творчі та

мистецькі акції, конкурси серед молоді щодо пошуку перспектив розвитку громади та розширити діяльність молодіжних консультаційних центрів; розширити взаємодію між різними структурними підрозділами.

7. Запропонована модель удосконалення організації та управлінської діяльності місцевого самоврядування в реалізації молодіжної політики відображає: містить потреби цільової групи, на які буде спрямована місцева МП; міжсекторний підхід; має сформовані цілі, мету, що є адекватними потребам молоді та передбачають її активну участь у самому процесі реалізації; заснована на консультаціях з усіма зацікавленими сторонами; розглядає молодих людей як ресурс, а не проблему; передбачає перелік адміністративних послуг та порядок їх надання, що орієнтовані на потреби молодих сімей, дітей, молоді та їх батьків; має відповідні ресурси: обладнання, бюджет, приміщення, споруди, виконавців.

8. Перспективою подальших досліджень є формування керівних принципів та управлінської практики, пов'язаних із переходом на децентралізацію, а саме створення всеосяжних територіальних громад, які мають формулювати та впроваджувати молодіжну політику на місцевому рівні, але не мають відповідного досвіду, знань, умінь та обмежених ресурсів.

СПИСОК ВИКОРИСТАНОЇ ЛІТЕРАТУРИ

1. Аналітична доповідь Про внутрішнє та зовнішнє становище України в 2015 році: до Щорічного Послання Президента України до Верховної Ради України. Київ: НІСД, 2015. 684 с.
2. Андрєєва Д. Є. Адміністративно-правове регулювання в галузі молодіжної політики в Україні: організаційно-правові аспекти: автореф. дис. ... канд. юрид. наук. Ірпінь, 2009. 18 с.
3. Артеменко І. В. Взаємодія органів державної влади та інститутів громадянського суспільства у формуванні й реалізації молодіжної політики. дис. ... канд. держ. упр. URL: http://www.dridu.dp.ua/nauka/sv_rada_D/dis/Artemenko_dissertation.pdf.
4. Баранова А. В. Державна політика у сфері виховання молоді: автореф. дис. ... канд. наук з держ. упр. Харків, 2014. 20 с.
5. Баранова А. Виховання молоді як складова державної молодіжної політики. Публічне адміністрування: теорія та практика: електрон зб. наук. праць. 2011. № 1. URL: [http://www.dridu.dp.ua/zbirnik/2011-01\(5\)/index.html](http://www.dridu.dp.ua/zbirnik/2011-01(5)/index.html).
6. Белая книга европейской комиссии: новый импульс для европейской молодежи. URL: http://www.pdps.lv/_private/projekt_uch/text/pro53.htm.
7. Бессараб В. Молодь на державній службі. Вісник державної служби України. Київ, 2006. № 4. С. 29–36.
8. Бородін Є. І. Державна молодіжна політика в Україні: процес формування та розвитку (1991–2004 рр.). дис. доктора іст. наук. Дніпропетровськ, 2007. 556 с.
9. Бородін Є. І. Загальнодержавна молодіжна програма в Україні в контексті удосконалення механізму державної молодіжної політики. Публічне адміністрування: теорія та практика: електрон. зб. наук. праць. 2011. № 1. URL: <http://www.dridu.dp.ua/zbirnik/2010-01/index.html>.
10. Бородін Є. І. Історія формування державної молодіжної політики в Україні (1991–2004 рр.): монографія. Дніпропетровськ: Герда, 2006. 472 с.

11. Васильєв А. О. Конвергенція моделей реалізації державної політики, спрямованої на молодь. Публічне управління: теорія та практика: зб. наук. праць Асоціації докторів наук з державного управління. Харків: вид-во «ДокНаукДержУпр», 2013. Вип. 3(15). С. 205–209.
12. Васильєв А. Аналіз державної молодіжної політики в Україні: проблеми та перспективи. Публічне управління: теорія та практика: електрон. зб. наук. праць. 2011. № 3. URL: <http://www.kbuara.kharkov.ua/e-book/putp/2011-3/index.html>.
13. Васильєв А. О. Еволюція нормативно-правової бази державної молодіжної політики незалежної України. Теорія та практика державного управління: зб. наук. праць. Харків: Вид-во ХарPI НАДУ «Магістр», 2011. Вип. 2. С. 47–58.
14. Бородін Є. І., Жданова І. А., Жданова І. С. та ін. Вдосконалення шляхів залучення молоді до державного управління та державної служби. Київ: Держ. ін-т розвитку сім'ї та молоді, 2006. 112 с.
15. Винард С. Секреты мотивации: как привлечь добровольцев и поддерживать их заинтересованность в работе на высоком уровне; пер. с англ. Эдмонтон, 2010. 224 с.
16. Вінницька міська рада. Офіційний сайт. URL: <http://www.vmr.gov.ua>.
17. Всесвітня організація охорони здоров'я. URL: <http://www.who.int/en/>
18. Гельшер П. Индекс детского благополучия в Центральной и Восточной Европе и Содружестве Независимых Государств (ЦВЕ / СНГ) мониторинг детского благополучия в переходный период. Региональное бюро ЮНИСЕФ для ЦВЕ / СНГ Женева, Швейцария сайт. URL: http://www.coe.int/t/dg4/youth/Source/Resources/Forum21/Issue_No12/N12_Child_well_being_index_ru.pdf.
19. Гамезо М. В., Герасимова В. С., Горелова Г. Г, Орлова Л. М. Возрастная психология: личность от молодости до старости: учеб. пособ. Москва: Педагогическое общество России, Ноосфера, 1999. 272 с.

20. Головатий М. Ф. Молодіжна політика в Україні: проблеми оновлення. Київ: Наукова думка, 2003. 236 с.
21. Государственная молодежная политика: российская и мировая практика реализации в обществе инновационного потенциала новых поколений: монографія / под общ. ред. В. А. Лукова. Москва: Изд-во Моск. гуманит. ун-та, 2013. 718 с.
22. Гуцалова М. В. Європейський досвід реалізації молодіжної політики. Наукові праці Чорноморського державного університету імені Петра Могили. Сер.: Політологія. 2013. Т. 212, Вип. 200. С. 97–100. URL: http://nbuv.gov.ua/UJRN/Npchdupol_2013_212_200_21.
23. Дегтярьова І. О., Ляхоцький А. І. Інноваційні підходи до залучення і використання потенціалу молоді в управлінні регіональним розвитком. Теорія та практика державного управління: зб. наук. праць. 2011. Вип. 4. URL: <http://www.kbuara.kharkov.ua/e-book/tpdu/2011-4/index.html>.
24. Про загальні засади державної молодіжної політики в Україні: декларація від 15 грудня 1992 р. № 2859-XII. URL: <http://zakon1.rada.gov.ua/cgi-bin/laws/main.cgi?nreg=2859-12>.
25. Департамент у справах сім'ї, молоді та спорту. URL: <http://www.molodsport.kh.ua>.
26. Державна служба статистики України. URL: <http://www.ukrstat.gov.ua>.
27. Державна спеціалізована фінансова установа «Державний фонд сприяння молодіжному житловому будівництву». URL: www.molodkredit.gov.ua.
28. Державне управління: словник-довідник / уклад. Бакуменко В. Д. (кер. творч. кол.), Безносенко Д. О., Варзар І. М. та ін.; за заг. ред. В. М. Князева, В. Д. Бакуменка. Київ: Вид-во УАДУ, 2004. 258 с.
29. Державний інститут сімейної та молодіжної політики Міністерства молоді та спорту України. URL: <http://dimp.org.ua>.
30. Деякі питання надання адміністративних послуг органів виконавчої влади через центри надання адміністративних послуг: Розпорядження Кабінету

Міністрів України від 16 травня 2014 р. № 523-р. URL: <http://zakon4.rada.gov.ua/laws/show/523-2014-p>.

31. Дніпропетровська міська рада. Офіційний Інтернет-портал URL: <http://dniprorada.gov.ua>.

32. Довідник нормативно-правових актів державної молодіжної політики / упоряд.: А. В. Коновалов, М. О. Шишкова. Харків: Громадський інформаційно-аналітичний центр для молоді, 2007. 191 с.

33. Донченко Т. Основні моделі державної молодіжної політики: закордонний та вітчизняний досвід. Ефективність державного управління: зб. наук. праць. 2009. Вип. 18/19. URL: <http://masters.donntu.org/2012/iem/gukova/library/2.htm>.

34. Довідка про хід виконання Обласної комплексної програми «Молодь Сумщини» на 2011–2015 роки. URL: sm.gov.ua/images/docs/kolegia/09_1.2013/2_dov.docx. (Дата звернення: 10.10.17).

35. Дроздова Т. В. Модель молодіжної політики як умова формування методів залучення молоді до державно-управлінської діяльності. Теорія та практика державного управління: зб. наук. праць. Харків: Вид-во ХарПІ НАДУ «Магістр», 2008. Вип. 4. URL: <http://www.kbuapa.kharkov.ua/e-book/tpdu/2008-4/index.html>.

36. Дроздова Т. В. Молодь як суб'єкт державотворчих процесів. Державне будівництво: електрон. наук. фахове вид. Харків: Вид-во ХарПІ НАДУ «Магістр», 2009. № 2. URL: <http://kbuapa.kharkov.ua/e-book/db/2009-2/index.html>.

37. Енциклопедичний словник з державного управління / уклад.: Ю. П. Сурмін, В. Д. Бакуменко, А. М. Михненко та ін.; за ред. Ю. В. Ковбасюка, В. П. Трощинського, Ю. П. Сурміна. Київ: НАДУ, 2010. 820 с.

38. Житомирська міська рада. URL: <http://zt-rada.gov.ua>.

39. Захаренко К. В. Інституційний розвиток молодіжних організацій як складової громадянського суспільства в сучасній Україні: автореф. дис. ... канд. політ. наук. Дніпропетровськ, 2010. 17 с.
40. Зверєва І. Д., Козубовська І. В., Керецман В. Ю. та ін. Соціальна робота з дітьми та молоддю (теоретико-методологічні аспекти). Ужгород: АКТ, 2010. Ч. I. 192 с.
41. Зеленин А. А. Государственная молодежная политика Российской Федерации: концептуальные основы, стратегические приоритеты, эффективность региональных моделей: автореф. дис. ... д-ра полит. наук. Новгород, 2009. 36 с.
42. Ільченко Н. М. Деякі аспекти формування механізму реалізації державної політики України в галузі засобів масової інформації. Державне будівництво: електрон. наук. фахове вид. Харків: Вид-во ХарPI НАДУ «Магістр», 2007. URL: http://nbuv.gov.ua/UJRN/DeVu_2007_1%282%29_31.
43. Ильинский И. М. Молодежь и молодежная политика. Философия. История. Теория. Москва, 2001. С. 347.
44. Канавець М. В. Вплив молодіжного руху на формування та реалізацію державної політики України: автореф. дис. .. канд. наук з держ. упр. Київ, 2009. 20 с.
45. Київська міська державна адміністрація. URL: <http://kievcity.gov.ua>.
46. Кіровоградська міська рада. URL: <http://www.kr-rada.gov.ua/files/decision/ua-rishennya-dodatok-2757-29-01-14.pdf>.
47. Ковалева А. И., Луков В. Социология молодежи: теоретические вопросы. Москва: Социум, 1999. С. 303–304.
48. Коваль Г. В. Формування патріотизму - важливий чинник соціалізації молоді України на сучасному етапі політичного процесу: автореф. дис. канд. політ. наук. Миколаїв, 2007. 16 с.
49. Коновалов А. В. Участь молоді в процесах прийняття рішень і громадському житті на локальному рівні в контексті Європейської інтеграції.

50. Конституція України: Прийнята на п'ятій сесії Верховної Ради України 28 червня 1996 р. Київ: Преса України, 1997. 80 с.
51. Концепція Державної цільової соціальної програми «Молодь України» на 2016–2020 рр. URL: <http://dimp.org.ua/files/youth-conception-rev5.pdf>.
52. Кращенко Ю. Владні структури і студентське самоврядування: від субординаційних відносин до соціально-партнерської взаємодії. Полтавський регіон: на пульсі держави: загально політ., навч., довід., інформ. Полтава: АСМІ, 2008. Вид. № 2 (5), квіт.-черв. С. 47–51.
53. Кривачук Л. Ф. Реалізація державної молодіжної політики з питань неповнолітніх в Україні (державно-управлінський аспект): автореф. дис. ... канд. наук з держ. упр. Львів, 2004. 20 с.
54. Криворученко В. К. Молодежь и юношеское движение: исторические уроки. Знание. Понимание. Умение: науч. журнал. 2011. № 2. С. 31–40.
55. Кулик О. М. Особливості управлінської діяльності у сфері молодіжної політики в м. Києві: автореф. дис. ... канд. наук з держ. упр. Київ, 2011. 20 с.
56. Кулік В., Голубоцька Т., Голубицький О. Молода Україна: сучасний організований молодіжний рух та неформальна ініціатива. Київ: Центр дослідження проблем громадянського суспільства, 2000. 460 с.
57. Кулініч О. В. Механізми взаємодії органів державного управління та громадських організацій в реалізації молодіжної політики в Україні: автореф. дис. ... канд. наук з держ. упр. Харків, 2009. 19 с.
58. Куц Ю. О. Проблемне поле державного управління: концептуальна демаркація. Публічне управління: теорія та практика: зб. наук. праць. 2011. № 1. С. 3–10.
59. Куц Ю. О. Успішність територіальної громади. Вісник Академії митної служби України. Серія: “Державне управління”: зб. наук. праць. Дніпро 2010. № 2 (3). С. 117–212.
60. Куц Ю. О. Якість надання управлінських послуг як чинник ефективності місцевого управління. Державне будівництво: електрон. наук.

фахове вид. Харків: Вид-во ХарПІ НАДУ, 2011. № 2. URL: <http://www.kbuara.kharkov.ua/e-book/db/2011-2/index.html>.

61. Левченко О. М. Практика роботи з волонтерами та громадськими організаціями. Київ: ОКО, 2011. 134 с.

62. Лиска О. Г. Взаємодія молоді з органами місцевого самоврядування. Теорія та практика державного управління: зб. наук. праць Харків: Вид-во ХарПІ НАДУ «Магістр», 2016. Вип. 3 (54). URL: <http://www.kbuara.kharkov.ua/e-book/tpdu/2016-3/doc/3/05.pdf>

63. Лиска О. Г. Ставлення молоді міст України до місцевої влади // Державне будівництво: електрон. наук. фахове вид. Харків: Вид-во ХарПІ НАДУ, 2016. № 1. URL: <http://www.kbuara.kharkov.ua/e-book/db/2016-1/index.html>.

64. Луков В. А. Основания тезаурусного подхода к исследованиям молодежи. Тезаурусный анализ мировой культуры: сб. науч. трудов. / под общ. ред. В. А. Лукова. Москва: Изд-во Моск. гуманит. ун-та, 2009. Вып. 19. С. 3–30.

65. Луков В., Луков М. Тезаурусы: Субъектная организация гуманитарного знания. Москва: Изд-во Нац. ин-та бизнеса, 2008. 714 с.

66. Луков В. А. Ювенология: проблемы становления теории молодежи. URL: http://www.heraldrsias.ru/download/articles/11_Article_Lukov.pdf.

67. Луков В. А. Знаки и символы молодежи. Знание. Понимание. Умение: науч. журнал. 2005. № 3. С. 8–17.

68. Львівська міська рада. URL: <http://city-adm.lviv.ua>.

69. Мамонова В. В. Методологія управління територіальним розвитком: монографія. Харків: Вид-во ХарПІ НАДУ «Магістр», 2006. 196 с.

70. Мамонова В. В. Планування розвитку територій: опорний конспект лекцій. Харків: Вид-во ХарПІ НАДУ «Магістр», 2007. 52 с.

71. Метьолкіна Н. Б. Механізми формування та реалізації державної молодіжної політики в Україні: автореф. дис. ... канд. наук з держ. упр. Харків, 2009. 19 с.

72. Метьолкіна Н. Б. Механізми формування та реалізації державної молодіжної політики в Україні. Державне будівництво: електрон. наук. фахове вид. Харків: Вид-во ХарПІ НАДУ, 2008. № 1. URL: <http://www.kbuara.kharkov.ua/e-book/db/2010-2/index.html>.
73. Митев П.-Е. Соціологія обличчям до обличчя з проблемами молоді. Софія: НДІ молоді при ЦК ДКСМ, 1983. 274 с.
74. Міністерство молоді та спорту України. URL: <http://dsmsu.gov.ua/index/ua>.
75. Міністерство освіти і науки. Офіційний веб-сайт. [URL: <http://www.mon.gov.ua>].
76. Міністерство соціальної політики. URL: <http://www.mlsp.gov.ua>.
77. Можливості для молоді / упоряд. А. Коновалов, М. Шишкова, Д. Таран. Харків: ХМЦДМ, 2007. 76 с.
78. Молодіжна політика Європейського Союзу. Перспективи та шляхи запровадження в Україні. Донецьк: ДНУ, 2011. 104 с.
79. Молодіжний працівник. URL: <http://youth-worker.org.ua>.
80. Молодь із країн ЄС та Східного партнерства висловлює своє бачення стосовно формування майбутньої молодіжної політики. URL: https://eeas.europa.eu/delegations/ukraine_uk/28881/%D0%9C%D0%BE%D0%BB%D0%BE%D0%B4%D1%8C%20%D1%96%D0%B7%20%D0%BA%D1%80%D0%D1%96%D1%82%D0%B8%D0%BA%D0%B8 (Дата звернення: 12.01.2018)
81. Молодожен Ю. Б. Про стан надання послуг у територіальних громадах базового рівня Одеської області. Університетські наукові записки: зб. наук. праць. Хмельницький, 2007 № 1(21). С. 263–269.
82. Молодь та молодіжна політика в Україні: соціально-демографічні аспекти / за ред. Е. М. Лібанової. Київ: Інститут демографії та соціальних досліджень ім. М. В. Птухи НАН України, 2010. 248 с.
83. Молодь України у дзеркалі соціології / за заг. ред. О. Балакіревої, О. Яременка. Київ: УІСД, 2010. 210 с.

84. Мотречко В. В. Влияние органов местного самоуправления на развитие молодежной политики в Украине. Актуальні проблеми державного управління: зб. наук. праць ОРІДУ. Одеса: ОРІДУ НАДУ, 2015. Вип. 2(62). С. 151–156.
85. Мотречко В. В. Державна молодіжна політика на регіональному рівні в Україні: на прикладі Сумської області та м. Суми. Теорія та практика державного управління: зб. наук. праць Харків: Вид-во ХарРІ НАДУ «Магістр», 2014. Вип. 4(47). С. 295–303.
86. Мотречко В. В. Молодіжна політика: досвід Сумської міської ради в організації оздоровлення дітей та молоді на місцевому рівні. Проблеми управління соціальним і гуманітарним розвитком: матер. VIII регіон. наук.-практ. конфер. за міжнар. участю (Дніпропетровськ, 28 лис. 2014 р.) / за заг. ред. О. Б. Кіреєвої. Дніпропетровськ: ДРІДУ НАДУ, 2014. С. 225–228.
87. Мотречко В. В. Молодь як об'єкт державної політики органів місцевого самоврядування України. Актуальні проблеми публічного управління в Україні: матеріали II Всеукр. наук.-практ круглого столу (Суми, 11 чер. 2015 р.) / за ред. О. Ю. Крюкова. Суми: РВВ СОПППО, 2015. С. 88–90.
88. Мотречко В. В. Молодь як суб'єкт державотворчих процесів: теоретичні засади. Актуальні проблеми державного управління: зб. наук. праць Харків: Вид-во ХарРІ НАДУ «Магістр», 2014. Вип. 2(46). С. 309–316.
89. Мотречко В. В. Надання адміністративних послуг на місцевому рівні у сфері реалізації державної молодіжної політики України: зб. наук. праць Харків: Вид-во ХарРІ НАДУ «Магістр», 2015. Вип. 2(49). С. 257–263.
90. Мотречко В. В. Напрями удосконалення діяльності органів місцевого самоврядування України з реалізації молодіжної політики на місцях та активного залучення молоді до цих процесів. Публічне управління: стратегія реформ 2020: матеріали XIII Міжнар. наук. конгресу. Харків: Вид-во ХарРІ НАДУ «Магістр», 2015. С. 314–316.
91. Мотречко В. В. Особливості формування державної молодіжної політики в ЄС та перспективи її імплементації в Україні. Публічне

адміністрування: теорія та практика: електрон. зб. наук. праць. Дніпропетровськ, 2014. Вип. 2(12). URL: <http://www.dridu.dp.ua/zbirnik/index.html>.

92. Мотречко В. В. Проблеми формування і реалізації державної молодіжної політики на місцевому рівні. Актуальні проблеми публічного управління в Україні: матер. круглого столу (Суми, 12 чер. 2014 р.) / за ред. О. Ю. Крюкова. Суми: Видавець ФОП Панасенко, 2014. С. 100–104.

93. Мотречко В. В. Розвиток мережі молодіжних центрів: досвід ЄС для України. Суспільно-політичний та соціокультурний розвиток південного регіону України: історичні традиції і сучасні тенденції: зб. статей I Всеукр. наук.-практ. конфер. (Одеса, 21–22 трав. 2015 р.). Одеса: ОРІДУ НАДУ, 2015. URL: **Ошибка! Недопустимый объект гиперссылки..**

94. Мотречко В. В. Сучасні напрями державної регіональної молодіжної політики на регіональному рівні. Публічне управління: виклики XXI століття: матер. XIII міжнар. наук. конгресу (Харків, 21–22 бер. 2013 р.). Харків: Вид-во ХаРІ НАДУ «Магістр», 2013. С. 101–103.

95. Мотречко В. В. Особенности организации неформального образования молодежи в Европе. Инновационные технологии реализации приоритетных направлений государственной молодежной политики в Российской Федерации: матер. Всерос. науч.-практ. конфер. Уральского гос. универ. физ. культ. (Челябинск, 19 фев. 2015 г.). Челябинск, 2015. С. 83–86.

96. Мотречко В.В. Напрями оновлення організаційно-управлінської діяльності органів місцевого самоврядування при впровадженні молодіжної політики на локальному рівні. Реформування публічного управління: теорія, практика, міжнародний досвід: матеріали Всеукр. наук.-практ. конф. за між нар. участю (Одеса, 28 жов. 2016 р.). Одеса: ОРІДУ НАДУ, 2016 С. 37–38.

97. Мунтян В. В. Державні цільові програми як інструмент фінансування молодіжної політики в Україні. Економічний вісник Запорізької державної інженерної академії: зб. наук. праць. Запоріжжя, 2016. Вип. 6(2). С. 127–131. URL: [http://nbuv.gov.ua/UJRN/evzdia_2016_6\(2\)_26](http://nbuv.gov.ua/UJRN/evzdia_2016_6(2)_26).

98. На замітку методисту: інформдайджест / уклад.: Тарадименко І. І., Козаченко О. О. Херсон, 2012. Вип. 7. 20 с.
99. Мурашкевич О., Сущенко І., Савчук К., Юрик О.: навч. посіб. для тренерів у сфері підготовки молодіжних працівників. Київ: ТОВ «Компанія ВАІТЕ», 2014. 213 с.
100. Ніжнік Н. Р. Державно-управлінські відносини в демократичному суспільстві. Київ: Наукова думка, 1995. 207 с.
101. Німко О. Б. Адміністративно-правове регулювання державного молодіжного житлового кредитування : автореф. дис. ... канд. юрид. наук. Київ, 2008. – 21 с.
102. О'Коннелл Б. Пересматривая роли и взаимоотношения добровольческих организаций и правительства. / пер. с англ. Вашингтон, 2005. 152 с.
103. Обласна комплексна програма «Молодь Сумщини на 2011–2015 рр.»: рішення Сумської обласної ради шостого скликання від 25.02.2011 р. URL: <http://sorada.gov.ua>.
104. Омельчук В. О. Формування державної молодіжної житлової політики в Україні: автореф. дис. ... канд. наук з держ. упр. Кив, 2004. 20 с.
105. ООН в Україні. URL: <http://www.un.org.ua/ua>.
106. Організаційні засади функціонування місцевого самоврядування в Україні: монографія / Куц Ю. О., Болдирєв С. В., Тамм А. Є. за заг. ред. Ю. О. Куца. Харків: Вид-во ХарПІ НАДУ «Магістр», 2004. 180 с.
107. Орлов В. В. Формування державної молодіжної політики в Україні: монографія. Одеса: Вид-во ОРІДУ НАДУ, 2009. 210 с.
108. Офіційний веб-портал. Чернігівська міська рада. URL: <http://www.chernigiv-rada.gov.ua>.
109. Офіційний портал. Запорізька міська влада. URL: <https://meria.zp.ua>.
110. Офіційний портал. Миколаївська міська рада. URL: <http://www.gorsovet.mk.ua>.
111. Офіційний сайт. Вінницька міська рада. URL: www.vmr.gov.ua.

112. Офіційний сайт. Луцька міська рада. URL: <http://www.lutskrada.gov.ua>.
113. Офіційний сайт. Івано-Франківськ: URL: <http://www.mvk.if.ua>.
114. Офіційний сайт м. Одеси. URL: <http://omr.gov.ua>.
115. Офіційний сайт. Ужгородська міська рада. URL: <http://rada-uzhgorod.gov.ua>.
116. Офіційний сайт Харківської міської ради, міського голови, виконавчого комітету. URL: <http://www.city.kharkov.ua>.
117. Офіційний сайт Хмельницької міської ради. URL: <http://www.khmelnysky.com>.
118. Парубчак І. О. Організаційно-правові механізми реалізації державної молодіжної політики в Україні на регіональному рівні: автореф. дис. ... канд. наук з держ. упр. Львів, 2009. 20 с.
119. Парубчак І. Застосування європейського досвіду реалізації державної молодіжної політики в Україні на сучасному етапі. Держава та суспільство. Харків, 2012. №3. URL: <http://www.kbuara.kharkov.ua/e-book/putp/2012-3/doc/5/01.pdf>.
120. Пастухова Л. С. Ресурс молодежи в развитии местного самоуправления в России. Научные труды Московского гуманитарного университета. Москва, 2011. Вып. 7(82). С. 146–150.
121. Перепелиця М. П. Державна молодіжна політика в Україні (регіональний аспект). Київ: Український інститут соціальних досліджень, Український центр політичного менеджменту, 2010. 242 с.
122. Пересмотренная Европейская хартия об участии молодежи в общественной жизни на местном и региональном уровне: Принята Конгрессом местных и региональных властей Европы (10-я Сессия. 21 мая 2003 г.) URL: http://www.coe.int/t/dg4/youth/Source/Coe_youth/Participation/COE_charter_participation_ru.pdf.

123. Плоский К. В. Молодіжний громадський рух як чинник державотворення в Україні: автореф. дис. ... канд. наук з держ. упр. Київ, 2009. 20 с.

124. Положення про відділ у справах сім'ї молоді та спорту Сумської міської ради. URL:
<http://www.meria.sumy.ua/index.php?do=static&page=polozhennya-pro-vddl-u-spravah-smyi-molod-ta-sportu-sumskoyi-mskoyi-radi>.

125. Порядок взаємодії структурних підрозділів, які відповідають за реалізацію державної молодіжної політики Міністерства молоді та спорту України, Міністерства освіти і науки, молоді та спорту Автономної Республіки Крим, обласних, Київської та Севастопольської міських, районних, районних у містах державних адміністрацій, органів місцевого самоврядування та центрів соціальних служб для сім'ї, дітей та молоді»: затв. наказом М-ва молоді та спорту України, Міністерства соціальної політики України від 28.07.2014 р. № 2460/502. Офіційний вісник України. 2014. № 68. Ст. 1907.

126. Президент України: Офіційне Інтернет-представництво. URL:
<http://www.president.gov.ua>.

127. Прийняття та реалізація рішень у публічному управлінні: монографія / авт. кол.: С. А. Романюк (кер.) та ін.; за аг. ред. С. А. Романюка, В. І. Шарого. Черкаси: видавець Чабаненко Ю. А., 2015. 508 с.

128. Примуш М. В. Загальна соціологія: навч. посіб. Київ: Професіонал, 2004. 590 с.

129. Про адміністративні послуги: Закон України від 06.09.2012 р. № 5203-VI. URL: <http://zakon4.rada.gov.ua/laws/show/5203-17/print1390267210981841>.

130. Про державну службу: Закон України від 10.12.2015 р. № 889-VIII. URL: <http://zakon2.rada.gov.ua/laws/show/889-19>.

131. Про додаткові заходи щодо державної підтримки обдарованої молоді: Указ Президента України від 24.04.2000 р. № 612/2000. URL: <http://zakon1.rada.gov.ua/cgi-bin/laws/main.cgi?nreg=612%2F2000>.

132. Про додаткові заходи щодо реалізації державної молодіжної політики: // Указ Президента України від 29.03.2001 р. № 221/2001. URL: <http://zakon1.rada.gov.ua/cgi-bin/laws/main.cgi?nreg=221%2F2001>.

133. Про забезпечення молоді, яка отримала вищу або професійно-технічну освіту, першим робочим місцем з наданням дотації роботодавцю: Закон України від 04.11.2004 р. № 2150-IV. URL: <http://zakon1.rada.gov.ua/cgi-bin/laws/main.cgi?nreg=2150-15>.

134. Про загальні засади державної молодіжної політики в Україні: Декларація Верховної Ради України № 2859-XII від 15.12.1992. URL: <http://zakon2.rada.gov.ua/laws/show/2859-12>.

135. Про Загальнодержавну програму підтримки молоді на 2004–2008 рр. (зі змінами): Закон України від 18.11.2003 р. № 1281-IV. URL: <http://zakon1.rada.gov.ua/cgi-bin/laws/main.cgi?nreg=1281-15>.

136. Про затвердження Державної програми забезпечення молоді житлом на 2002–2012 рр.: Постанова Кабінету Міністрів України від 29.07.2002 р. № 1089. URL: <http://zakon1.rada.gov.ua/cgi-bin/laws/main.cgi?nreg=1089-2002-%EF>.

137. Про затвердження Державної цільової соціальної програми «Молодь України» на 2009–2015 рр.: Постанова Кабінету Міністрів України від 28.01.2009 № 41. URL: <http://zakon4.rada.gov.ua/laws/show/2859-12>.

138. Про затвердження Державної цільової соціальної програми «Молодь України» на 2016–2020 роки та внесення змін до деяких постанов Кабінету Міністрів України: Постанова Кабінету Міністрів України 18.02.2016 р. № 148. URL: http://dsmsu.gov.ua/media/2016/03/12/7/povnii_tekst_ostatochno_1_.pdf.

139. Про затвердження заходів щодо виконання Загальнодержавної програми підтримки молоді на 2004–2008 рр.: розпорядження Кабінету Міністрів України від 09.07.2008 р. № 933-р. URL: <http://zakon.rada.gov.ua/cgi-bin/laws/main.cgi?nreg=175-2004>.

140. Про затвердження заходів щодо державної підтримки розвитку молодіжного та дитячого туризму: розпорядження Кабінету Міністрів України від 12.05.2004 р. № 298-р. URL: <http://zakon1.rada.gov.ua/cgi->

bin/laws/main.cgi?nreg=298-2004-%F0.

141. Про затвердження Положення про Міністерство молоді та спорту України: Постанова Кабінету Міністрів України від 02.07.2014 р. № 220. URL: <http://zakon4.rada.gov.ua/laws/show/220-2014-п>.

142. Про затвердження Порядку реалізації програм, проектів та проведення заходів державної політики у молодіжній сфері: наказ М-ва молоді та спорту від 03.03.2016 р. № 808. URL: <http://zakon0.rada.gov.ua/laws/show/z0453-16>.

143. Про затвердження програм по галузях «Освіта», «Фізична культура і спорт» та Програм підтримки сім'ї та молоді м. Запоріжжя: рішення Запорізької міської ради від 31.01.2014 р. № 27. URL: <https://meria.zp.ua/test/index.php?id=42&pid=13016>.

144. Про затвердження Програми підготовки та залучення молоді до державної служби та служби в органах місцевого самоврядування, створення умов для її професійного зростання» (зі змінами): Постанова Кабінету Міністрів України від 10.09.2003 р. № 1444. URL: <http://zakon1.rada.gov.ua/cgi-bin/laws/main.cgi?nreg=1444-2003-%EF>.

145. Про затвердження Типового положення про молодіжний трудовий загін: Постанова Кабінету Міністрів України від 03.07.2006 р. № 899. URL: <http://zakon1.rada.gov.ua/cgi-bin/laws/main.cgi?nreg=899-2006-%EF>.

146. Про затвердження Типового положення про молодіжні центр: проект Постанови Кабінету Міністрів України. URL: <http://dsmsu.gov.ua/index/ua/material/27031>.

147. Про заходи щодо забезпечення працевлаштування молоді: Указ Президента України від 06.10.1999 р. № 1285/99. URL: <http://zakon1.rada.gov.ua/cgi-bin/laws/main.cgi?nreg=1285%2F99>.

148. Про заходи щодо підтримки становлення та розвитку студентської сім'ї (зі змінами): розпорядження Кабінету Міністрів України від 14.03.2001 р. № 92-р. URL: <http://zakon1.rada.gov.ua/cgi-bin/laws/main.cgi?nreg=92-2001-%F0>.

149. Про заходи щодо подальшого вдосконалення системи патріотичного

виховання молоді: розпорядження Президента України від 29.06.2001 р. № 173/2001-рп. URL: <http://zakon1.rada.gov.ua/cgi-bin/laws/main.cgi?nreg=173%2F2001-%F0%EF>.

150. Про Комплексні заходи Кабінету Міністрів України щодо реалізації державної молодіжної політики в Україні («Молодь України»): Постанова Кабінету Міністрів України від 20.03.1998 р. № 348. URL: zakon1.rada.gov.ua.

151. Про місцеве самоврядування в Україні: Закон України від 21.05.1997 р. № 280 / 97 ВР. Офіційний вісник України. КИЇВ, 1997. № 25. Ст. 20–78.

152. Про місцеві державні адміністрації: Закон України від 09.04.1999 р. № 586 XIV. Офіційний вісник України. КИЇВ, 1999. № 18. Ст. 3–23.

153. Про міську Програму «Оздоровлення та відпочинок дітей» на 2013–2015 рр.: рішення Сумської міської ради від 19.12.2012 р. № 1988 МР. URL: <http://www.meria.sumy.ua>.

154. Про молодіжні та дитячі громадські організації (зі змінами): Закон України від 01.12.1998 р. № 281-XIV. URL: <http://zakon1.rada.gov.ua/cgi-bin/laws/main.cgi?nreg=281-14>.

155. Про оздоровлення та відпочинок дітей: Закон України від 04.09.2008 р. № 375-VI. URL: <http://zakon4.rada.gov.ua/laws/show/375-17/print1390267210981841>.

156. Про організацію оздоровлення, відпочинку і зайнятості дітей м. Суми в літній період 2014 р.: рішення виконавчого комітету Сумської міської ради від 20.05.2014 р. № 249. URL: <http://www.meria.sumy.ua>.

157. Про перше скликання Молодіжної ради в Чернівецькій області: Інтерв'ю від 03.11.2020 р. URL: https://weche.info/blog/iavishcha-47/post/mi-khochemo-shchobi-kozhna-moloda-liudina-bula-pochuta-5691?fbclid=IwAR3zCqe-64pO-bu8P9KrQDvFO3bUITHDygmPIs-3Jw6O2ec4Ct29YhYbNDc#blog_content.

158. Про позашкільну освіту: Закон України від 22.06.2000 р. № 1841-III. Офіційний вісник України. Київ, 2001. № 29. Ст. 21.

159. Про порядок надання пільгових довготермінових кредитів молодим сім'ям та самотнім молодим громадянам на будівництво (реконструкцію) і

придбання житла» (зі змінами): Постанова Кабінету Міністрів України від 29.05.2001 р. № 584. URL: <http://zakon1.rada.gov.ua/cgi-bin/laws/main.cgi?nreg=584-2001-%EF>.

160. Про Програму «Молодь м. Суми на 2013 2015 роки»: рішення Сумської міської ради від 26.12.2012 р. № 2043 МР. URL: <http://www.meria.sumy.ua>.

161. Про програму «Молодь міста Суми на 2016 2018 роки»: рішення Сумської міської ради від 24.12.2015 р. № 149-МР. URL: <http://www.meria.sumy.ua/index.php?do=cat&category=2015mr>.

162. Про проект програми «Молодь Тернопільщини» на 2011–2015 роки: розпорядження голови обласної державної адміністрації від 20 червня 2011 року № 471. URL: www.oda.te.gov.ua/main/ua/catalog/item/6854.htm. (дата звернення: 26.06.2018).

163. Про Рекомендації парламентських слухань «Забезпечення прав дітей в Україні. Охорона материнства та дитинства: Постанова Верховної Ради України від 22.09.2005 р. №2894-IV. URL: <http://zakon1.rada.gov.ua/cgi-bin/laws/main.cgi?nreg=2894-15>.

164. Про Рекомендації парламентських слухань про становище молоді в Україні «Формування здорового способу життя української молоді: стан, проблеми та перспективи»: Постанова Верховної Ради України від 03.02.2004 р. № 1425-IV. URL: <http://zakon1.rada.gov.ua/cgi-bin/laws/main.cgi?nreg=1425-15>.

165. Про Рекомендації парламентських слухань про становище молоді в Україні «Сільська молодь: стан, проблеми та шляхи їх вирішення»: Постанова Верховної Ради України від 20.12.2005 р. № 3238-IV. URL: <http://zakon1.rada.gov.ua/cgi-bin/laws/main.cgi?nreg=3238-15>.

166. Про Рекомендації парламентських слухань про становище молоді в Україні (щодо підтримки молоді сім'ї, посилення соціального захисту дітей та молоді у 2001-2006 роках): Постанова Верховної Ради України від 22.03.2007 р. № 816-V. URL: <http://zakon1.rada.gov.ua/cgi-bin/laws/main.cgi?nreg=816-16>.

167. Про соціальну роботу з дітьми та молоддю Закон України від 21.06.2001 р. № 2558-III.: URL: <http://zakon0.rada.gov.ua/laws/show/2558-14>.

168. Про сприяння розвитку молодіжного житлового будівництва: Розпорядження Президента України від 06.10.1999 р. № 244/99-рп. URL: <http://zakon1.rada.gov.ua/cgi-bin/laws/main.cgi?nreg=244%2F99-%F0%EF>.

169. Про сприяння соціальному становленню та розвитку молоді в Україні» (зі змінами): Закон України від 05.02.1993 р. № 2998-XII. URL: <http://zakon1.rada.gov.ua/-x4cgi-bin/laws/main.cgi?nreg=2998-12>.

170. Про стан реалізації державної молодіжної політики: Постанова Кабінету Міністрів України від 18.06.1999 р. №1059. URL: <http://zakon1.rada.gov.ua/cgi-bin/laws/main.cgi?nreg=1059-99-%EF>.

171. Про становище молоді в Україні (за підсумками 2010 р.): Щорічна доповідь Президента України Верховній Раді України, Кабінету Міністрів України. Київ: Державний ін-т проблем сім'ї та молоді, 2011. 250 с.

172. Про Стратегію розвитку державної молодіжної політики на період до 2020 р.: Постанова Кабінету Міністрів України від 27.09.2013 р. № 532/2013. URL: <http://zakon4.rada.gov.ua/laws/show/532/2013#n9>.

173. Про схвалення Концепції Державної програми роботи з обдарованою молоддю на 2006-2010 рр.: розпорядження Кабінету Міністрів України від 12.04.2006 р. № 202-р. URL: <http://zakon1.rada.gov.ua/cgi-bin/laws/main.cgi?nreg=202-2006-%F0>.

174. Про схвалення Концепції проекту Загальнодержавної цільової соціальної програми «Молодь України» на 2009–2015 рр.: розпорядження Кабінету Міністрів України від 11.06.2008 р. № 825-р. URL: <http://zakon4.rada.gov.ua/laws/show/202-2006-%D1%80>.

175. Про затвердження Положення про порядок стажування у державних органах: Постанова Кабінету Міністрів України від 1 грудня 1994 р. №804. URL: <http://zakon2.rada.gov.ua/laws/show/804-94-%D0%BF> (дата звернення: 26.06.2018).

176. Проблемы молодого поколения в Контексте развития: обзор/ докл. о мировом развитии 2007. Вашингтон: Всемир. Банк, 2007. 26 с.
177. Манхейм. К. Проблемы молодежи в обществе. Диагноз нашего времени. Москва, 1994. С. 441–456.
178. Рамкова Програма співробітництва у сфері молодіжної політики на 2014 2015 рр. між Департаментом молоді Ради Європи та Міністерством молоді та спорту України від 26.09.2014. URL: <http://donmolod.gov.ua/component/content/article/1-2010-04-11-22-17-49/2619-2014-09-05-09-30-19.html>.
179. Рівненська міська рада. URL: <http://www.city-adm.rv.ua>.
180. Российская социологическая энциклопедия. / под ред. Г. В. Осипова. Москва: НОРМА-ИНФО, 1998. С. 297.
181. Савін Є.Є. Формування та реалізація державної політики у сфері соціалізації молоді: автореф. дис. ... канд. наук з держ. упр. Харків, 2013. 20 с.
182. Сидоренко Н. О. Суб'єкти місцевого самоврядування України: теоретичний аспект. Теорія та практика державного управління: зб. наук. праць. Харків: «Магістр». 2012. Вип. 1(36). С. 351–359.
183. Сімейний кодекс України: Кодекс України від 10.01.2002 р. № 2947-III. URL: <http://zakon4.rada.gov.ua/laws/show/2947-14>.
184. Словник української мови: в 11 т. / АН УРСР, Інститут мовознавства; за ред. І. К. Білодіда. Том 1. Київ: Наукова думка, 1970.
185. Словник української мови: в 11 т. / АН УРСР. Інститут мовознавства; за ред. І. К. Білодіда. Том 3. Київ: Наукова думка, 1970.
186. Соколов А. В. Современные институты молодежной политики в Европе: история становления и развития. Вестник международных организаций: науч. период. журнал. Москва, 2009. № 1. С. 84–99.
187. Социология: энциклопедия / сост. А. А. Грицанов. Минск: Книжный дом, 2003. С. 585.

188. Сталий розвиток територіальної громади: управлінський аспект: монографія / за заг. ред. Ю. О. Куца, В. В. Мамонової. Харків: Вид-во ХарПІ НАДУ «Магістр», 2008. 236 с.

189. Старинець О. Г. Динамічні процеси в молодіжній політиці(соціально-правовий аспект). Наукові записки Вінницького державного педагогічного університету. Вінниця, 2011. Вип. 5. С. 165–168.

190. Сторожук Р. П. Державна молодіжна політика в контексті європейського вибору України: механізми реалізації: автореф дис. ... канд. наук з держ. упр. Одеса, 2007. 20 с.

191. Сторожук Р. П. Зарубіжний досвід реалізації молодіжної політики. Державне будівництво: електрон. наук. фахове вид. Харків: Вид-во ХарПІ НАДУ «Магістр», 2007. № 1. URL: www.nbu.gov.ua/e-journals/DeBu/2006-1/index.html

192. Суми: муніципальний інформаційний портал. URL: <http://www.meria.sumy.ua>.

193. Сумський міський центр дозвілля. URL: <http://dozvillya.org.ua>.

194. Тарасенко Т. М. Модернізація державного управління соціальним розвитком студентської молоді в Україні у сфері вищої освіти: автореф. дис. ... канд. наук з держ. упр. Дніпропетровськ, 2011. 20 с.

195. Територіальна громада: знаннєвість, дієвість: монографія / Куц Ю. О., Сінченко В. М., Мамонова В. В. та ін. за заг. ред. Ю. О. Куца. Харків: Вировець А. П. «Апостроф», 2011. 340 с.

196. Тернопільська міська рада. URL: <http://www.rada.te.ua/novyny/9062.html>.

197. Управлінські аспекти соціальної роботи: курс лекцій. Головатий М. Ф, Лукашевич М. П., Дмитренко Г. А. та ін. Київ: МАУП, 2004. 368 с.

198. Українське покоління Z: цінності та орієнтири. Результати загальнонаціонального опитування. Київ, 2017. 71 с. URL: https://www.gfk.com/fileadmin/user_upload/dyna_content/UA/02-News-2017/GfK-Ukr_Generation_ukr_inet-1.pdf

199. Философский энциклопедический словарь / гл. ред. Ильичев Л. Ф., Федосеев П. Н. и др. Москва: Советская энциклопедия, 1983. 836 с.
200. Яременко О., Балакірева О., Вакуленко О. та ін. Формування здорового способу життя молоді: проблеми і перспективи: навч. посіб. для слухачів курсів підвищення кваліфікації держслужбовців. Київ: Укр. ін-т. соц. дослідж., 2005. 207 с.
201. Формування та реалізація державної молодіжної політики в Україні в умовах децентралізації. Тернопіль: ТОВ «Тернограф», 2017. 100 с.; іл.
202. Фрис С. Социология молодежи / пер. Е. Л. Омельченко. Москва: Альфа, 2011. 240 с.
203. Хаан М. Европейская молодежная политика на пользу молодым людям Австрии. Austria Youth EU. URL: http://www.coe.int/t/dg4/youth/Source/Resources/Forum21/Issue_No9/N9_YP_Austria_Youth_EU_ru.pdf.
204. Херсон: офіційний сайт міста. URL: <http://www.city.kherson.ua>.
205. Цветков В. В. Демократія і державне управління: теорія, методологія, практика: монографія. Київ: Юридична думка, 2007. 336 с.
206. Центр надання адміністративних послуг у м. Рівному. URL: <http://snap.rv.ua/admservices?id=179>.
207. Цибін С. Г. Витоки та еволюція ідеологічних засад молодіжної політики в сучасній Україні: автореф. дис. ... канд. політ. наук. Київ, 2011. 20 с.
208. ЦНАП м. Івано-Франківськ. URL: <http://www.snap.if.ua>.
209. Час приймати рішення: посіб. для молоді / упоряд.: О. Жукова. Херсон: МО «Нова генерація», 2010. 92 с.
210. Черкаси: офіційний портал міської ради, міського голови, виконавчого комітету. URL: <http://www.rada.cherkassy.ua>.
211. Чернівецька міська рада. URL: <http://chernivtsy.eu/portal>.
212. Шарий В. І. Основи державного управління: навч. посіб. Черкаси: видавець Чабаненко Ю.А. 2009. 518 с.

213. Шарий В.І. Проблеми реалізації державної політики України органами місцевого самоврядування. Ефективність державного управління: зб. наук. пр. / за заг. ред. чл.-кор. НАН України В. С. Загорського, А. В. Ліпенцева. Львів: ЛРІДУ НАДУ, 2012. С. 359–364.

214. Шарий В. І. Системи місцевого самоврядування зарубіжних країн: навч. посіб. Черкаси: видавець Чабаненко Ю. А. 2011. 270 с.

215. Шиян О. І. Молодь як цільова група державної освітньої політики з питань забезпечення здорового способу життя. Вісник Національної академії державного управління при Президентіві України: зб. наук. праць. Київ: НАДУ, 2009. Вип. 1. С. 223–229.

216. Шиян О. І. Поняттєво-категоріальний апарат дослідження державної освітньої політики з питань забезпечення здорового способу життя молоді. Вісник Національної академії державного управління при Президентіві України: зб. наук. праць. Київ: НАДУ, 2009. Вип. 4 С. 269–275.

217. Штанська О. В. Механізми реалізації державної політики зайнятості молоді: регіональний аспект: автореф. дис. ... канд. наук з держ. упр. Харків, 2010. 18 с.

218. Штанська О. В. Зарубіжний досвід взаємодії державної молодіжної політики та політики зайнятості. Теорія та практика державного управління: зб. наук. праць Харків: Вид-во ХарРІ НАДУ «Магістр», 2010. Вип. 4. С. 82–91.

219. Юрій М. Ф. Людина і світ: підруч. Київ: Дакор, 2006. 460 с.

220. Юрій Н. М. Політична соціалізація молоді в умовах трансформації суспільства: порівняльний аналіз міжнародного і українського досвіду: автореф. дис. ...канд. політ. наук. Одеса, 2002. 16 с.

221. Куц Ю. О., Краснопорова С. В., Чаплигін О. К. та ін. Якісні управлінські послуги головна умова підвищення довіри населення до органів влади: монографія / за заг. ред. Ю. О. Куца, С. В. Краснопорової. Харків: Вид-во ХарРІ НАДУ «Магістр», 2006. 192 с.

222. A European framework for youth policy. URL: http://pjp-eu.coe.int/documents/1017981/3084919/COE_european_

framework_4YP_EN.pdf/998de93b-bc9d-475f-bf27-d6fd9a810fed.

223. Eberly D. National Youth Service in the 20th and 21st centuries. New Zealand, 2007. 56 p.

224. EU indicators in the field of youth. URL: http://ec.europa.eu/youth/library/publications/indicator-dashboard_en.pdf.

225. EU Youth Report 2012. Luxembourg: Publications Office of the European Union, 2012. 284 p.

226. Europe in figures: Eurostat yearbook 2006–07. Luxembourg: Office for Official Publications of the European Communities, 2007. P. 51.

227. European Commission. Youth. URL: http://ec.europa.eu/youth/policy/youth_strategy/index_en.htm.

228. First Global Forum on Youth Policies. URL: <http://www.un.org/youthenvoy/2015/10/1st-global-forum-on-youth-policies>.

229. Hansson K., Lundahl L. Youth politics and local constructions of youth. *British Journal of Sociology of Education*. Vol. 25(2) April 2004. P. 161–178.

230. Homanst H. Y. Tearing Down the Wall: Youth Break through in South Eastern Europe. *Development Outreach*. URL: http://www.wds.worldbank.org/external/default/WDSContentServer/WDSP/IB/2002/10/04/000094946_02092104004925/Rendered/PDF/multi0page.pdf.

231. Karwat M., Milanowski W. *Młodzież. Ruch młodzieżowy. Polityka: T. I: Młodzież jako przedmiot i podmiot polityki*. Warszawa: CSA, 1981; Idem. *Podmiotowość młodzieży: T. II: Socjalistyczny ruch młodzieżowy jako podmiot polityki*. Warszawa: CSA, 1981.

232. Clarijs R. (ed.) *Leisure and Non-Formal Education (a European overview of After and Out-of-School Education)* / EAICY, Prague, 2008. 358 p.

233. Motrechko V. Implementation mechanisms of the youth policy at the regional and local levels in Ukraine. *European political and law discourse*. Prague. 2016. Vol. 3, issue1. P. 142–148.

234. Clarijs R. *Non-formal and Informal Education in Europe*. EAICY, Prague, 2005. 138 p.

235. Reviews on youth policies and youth work in the countries of South East Europe, Eastern Europe & Caucasus, Ukraine, 2010. URL:

http://www.eapyouth.eu/sites/default/files/documents/reviews_on_youth_policies_see_eeca_ukraine_2011.pdf

236. Report of Policy Action Team 2: Young People. L., 2008. P. 106–110.

237. Sakhanenko S. Regional democracy: from principles to standards /

S. Sakhanenko, N. Kolisnichenko. Теорія та практика державного управління і місцевого самоврядування: електрон. наук. фахове вид. 2013. N 1. URL: http://el-zbirn-du.at.ua/Sah_s.pdf.

238. Stroup. «Jane Adams». Social Welfare Pioneers. Chicago: Nelson-Hall Publishers, 2002. P. 1–29.

239. Study on the State of Young People and Youth Policy in Europe 9 (Final report). UN, 2001. 147 p.

240. The World Programme of Action for Youth (WPAY) Printed at the United Nations, New York 10-25869 June 2010.

URL: <http://www.un.org/esa/socdev/unyin/documents/wpay2010.pdf>

241. UNESCO. URL: <http://en.unesco.org>.

242. UNESCO Institute for Statistics. URL: www.uis.unesco.org.

243. Youth policy review. Final report (Prepared by the International consultant David Rivett and the Center for Social Expertise of the Institute of Sociology of NAS of Ukraine). UNICEF Ukraine Country Office. URL: http://www.eapyouth.eu/sites/default/files/documents/ukraine_2010_youth_policy_review_unicef_2010.pdf.

АНОТАЦІЯ

Кійко Христина Романівна Публічне адміністрування молодіжної політики в умовах сучасної України / Дипломна робота – Магістр - другий рівень вищої освіти. Спеціальність 073 Менеджмент (ОП «Менеджмент організацій і адміністрування»). – Чернівецький національний університет імені Юрія Федьковича: Чернівці, 2021. – 80с.

Сучасне формування національного статусу України, розвиток громадянського суспільства, інтеграція України до світового та європейського співтовариства створили сприятливі умови, які можуть ефективно використовувати потенціал молоді, її знання, вміння та навички для забезпечення сталого розвитку країни.

Об'єктом дослідження є механізм публічного адміністрування молодіжної політики. Предмет дослідження – напрямки підвищення ефективності участі молоді в публічному адмініструванні щодо реалізації молодіжної політики в Україні та адміністрування цих процесів. Мета дипломної роботи – дослідження теоретичних шляхів вдосконалення публічного адміністрування молодіжної політики в Україні та обґрунтування напрямків підвищення її ефективності на сучасному етапі розвитку. Виходячи з мети потрібно виділити такі завдання дипломної роботи:

- проаналізувати основи наукових розробок, нормативної бази та інституційної підтримки формування механізмів управління молодіжною політикою;
- узагальнити основні моделі реалізації молодіжної політики;
- оцінити досвід іноземних країн у реалізації молодіжної політики та запропонувати шляхи його адаптації у діяльності українського місцевого самоврядування;
- вивчити механізми та засоби реалізації молодіжної політики в Україні в контексті децентралізації;

- з'ясувати ефективність публічного адміністрування молодіжного середовища після Революції гідності;
- узагальнити основні напрямки реалізації молодіжної політики в соціальному розвитку України та запропонувати шляхи її вдосконалення;
- обґрунтувати шляхи вдосконалення організації публічного адміністрування молодіжної політики;
- визначити напрями удосконалення діяльності суб'єктів місцевого самоврядування щодо публічного адміністрування молодіжної політики;
- виявити методи оновлення організаційно-управлінської діяльності органів публічного адміністрування та їх взаємодії з молоддю.

В процесі дослідження теми використовувались такі основні методи дослідження: загальнонаукові методи аналізу, синтезу, індукції та дедукції, деякі елементи системного, структурно-функціонального та порівняльного аналізу.

У першому розділі узагальнюються концептуальні підходи формування наукових методів та управління молодіжною політикою; визначено роль світових моделей молодіжної політики як інструмента реалізації та адміністрування молодіжної політики; обґрунтовано методи, інструменти та механізми управління молодіжною політикою в країнах ЄС. У другому розділі охарактеризовано рівень управління молодіжною політикою в Україні та в Чернівецькій області зокрема; здійснено оцінку підходів до управління молодіжною політикою на національному, регіональному та місцевому рівні; визначено ефективність методів, інструментів та перспективи розвитку молодіжною політикою суб'єктами місцевого самоврядування та менеджмент цих процесів. У третьому розділі визначено можливості імплементації та удосконалення діяльності суб'єктів місцевого самоврядування щодо управління молодіжною політикою; показано методи оновлення організаційно-управлінської діяльності органів публічного

управління та їх взаємодії з молоддю як важливий підхід до управління регіональним розвитком в умовах децентралізації.

Ключові слова: молодіжна політика, публічне адміністрування, молодіжна рада; моделі реалізації молодіжної політики, місцеве самоврядування,

SUMMARY

Kiyko Khrystyna Romanivna Public administration of youth policy in modern Ukraine / Thesis - Master - second level of higher education. Specialty 073 Management (EP "Management of Organizations and Administration"). - Chernivtsi National University after named Yuriy Fedkovych: Chernivtsi, 2021. - 80p.

The current formation of Ukraine's national state, the development of civil society, Ukraine's integration into the world and European communities have created favorable conditions that can effectively use the potential of young people, their knowledge, skills and abilities to ensure sustainable development.

The object of the research is the mechanism of public administration of youth policy. The subject of the research is the directions of increasing the efficiency of youth participation in public administration on the implementation of youth policy in Ukraine and the administration of these processes. The purpose of the thesis is to study the theoretical ways to improve the public administration of youth policy in Ukraine and justify ways to increase its effectiveness at the present stage of development. Based on the goal you need to highlight the following tasks of the thesis:

- analyze the basics of research, regulations and institutional support for the formation of mechanisms for managing youth policy;
- generalize the main models of youth policy implementation;
- evaluate the experience of foreign countries in the implementation of youth policy and suggest ways to adapt it to the activities of Ukrainian local government;
- to study the mechanisms and means of implementing youth policy in Ukraine in the context of decentralization;
- to find out the effectiveness of public administration of the youth environment after the Revolution of Dignity;

- generalize the main directions of youth policy implementation in the social development of Ukraine and suggest ways to improve it;
- substantiate ways to improve the organization of public administration of youth policy;
- identify areas for improving the activities of local governments in public administration of youth policy;
- identify methods for updating the organizational and managerial activities of public administration bodies and their interaction with youth.

The following main research methods were used in the research process: general scientific methods of analysis, synthesis, induction and deduction, some elements of systemic, structural-functional and comparative analysis.

The first section summarizes the conceptual approaches to the formation of scientific methods and management of youth policy; the role of world models of youth policy as a tool for the implementation and administration of youth policy is determined; methods, tools and mechanisms of youth policy management in the EU countries are substantiated. The second section describes the level of youth policy management in Ukraine and in Chernivtsi region in particular; evaluated approaches to youth policy management at the national, regional and local levels; the effectiveness of methods, tools and prospects for the development of youth policy by local governments and the management of these processes are determined. The third section identifies opportunities for implementation and improvement of the activities of local governments in the management of youth policy; methods of updating the organizational and managerial activities of public administration bodies and their interaction with young people as an important approach to managing regional development in the context of decentralization are shown.

Key words: youth policy, public administration, youth council; models of youth policy implementation, local public administration,

ДОДАТКИ

Додаток А

